SVOBODA
Founded in 1893 in Jersey City, NJ
Published by the Ukrainian National Association

www.svoboda-news.com

СВОБОДА

Пам'ятаймо про Україну!

Видає Український Народний Союз

Рік 118, ЧИСЛО 1, П'ЯТНИЦЯ, 7 СІЧНЯ 2011РОКУ 1893 Vol. 118, No. 1, FRIDAY, JANUARY 7, 2011 $1.00

В Україні триває переслідування представників опозиції

КИЇВ.– 29-31 грудня 2010 року провідника партії „Батьківщина" Юлію Тимошенко викликали до Генеральної прокуратури на багатогодинні допити за звинуваченням про те, що гроші, які мали бути використані на екологічні цілі, були насправді використані для виплати пенсій.

В інтерв'ю журналістам після допиту вона заявила, що все досудове слідство було зфальсифіковано, а на судовому засіданні також будуть зфальсифіковані його результати.

29 грудня Генеральна прокуратура України порушила кримінальну справу проти директора державного підприємства „Укрмедпостачання" Миколи Петренка і затрима-

(Закінчення на стор. 3)

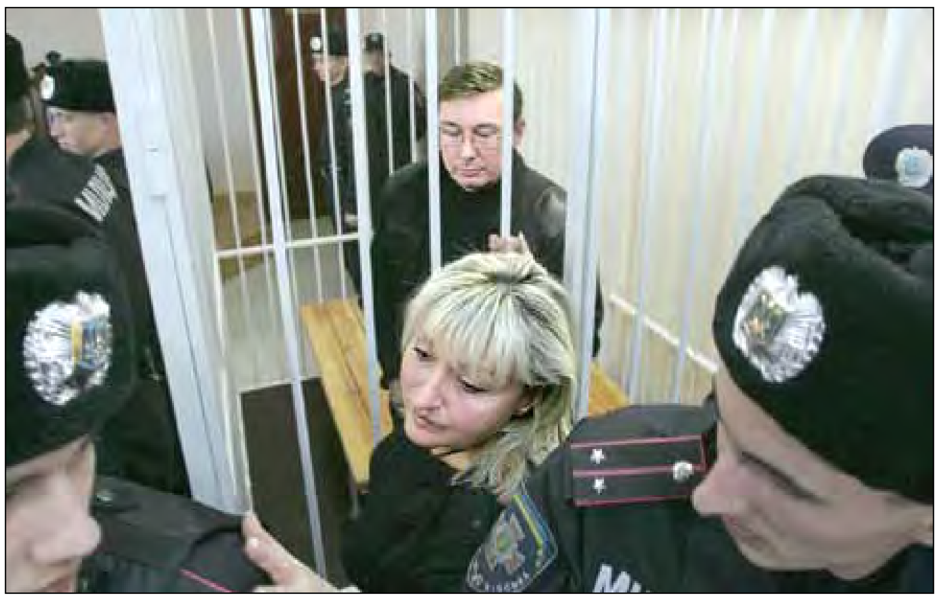
Заява уряду США про розслідування щодо опозиційних політиків в Україні

Незважаючи на те, що уряд США, як правило, не коментує конкретики окремих справ, ми висловили українському урядові наше занепокоєння: з корупцією потрібно боротися, але переслідування правоохоронними органами не має бути вибірковим або політично вмотивованим.

У цьому контексті ми також висловили свою стурбованість тим, що коли переслідують, за маленькими винятками, лише тих високопосадовців, які пов'язані з попереднім урядом, це виглядає як вибіркове переслідування політичних опонентів.

Посольство США в Україні
30 грудня 2010 року

Юрій Луценко

КИЇВ. – Колишній міністер внутрішніх справ Юрій Луценко та його дружина Ірина під час засідання Печерського районного суду 27 грудня 2010 року. Фото: УНІАН

Юлія Тимошенко

КИЇВ. – Провідник партії „Батьківщина", колишній-прем'єр-міністер України Юлія Тимошенко після допиту в Головному слідчому управлінні Генеральної прокуратури України 31 грудня 2010 року. Фото: УНІАН

Євген Корнійчук

КИЇВ. – Колишній перший заступник міністра юстиції Євген Корнійчук в супроводі співробітників міліції перед початком допиту в Головному слідчому управлінні Генеральної прокуратури України 29 грудня 2010 року. Фото: УНІАН

Олександер Турчинов

КИЇВ.– Колишній перший віце-прем'єр-міністер України Олександер Турчинов перед початком допиту у Головному слідчому управлінні Генеральної прокуратури України 27 грудня 2010 року. Фото: УНІАН

УКРАЇНА ЗА ТИЖДЕНЬ

Юлія Тимошенко кличе всіх на Майдан

КИЇВ. – 4 січня голова партії „Батьківщина“ Юлія Тимошенко закликала всіх українців, яким небайдужа доля країни, прийти 22 січня на Майдан Незалежности в Києві і відсвяткувати День Соборности. „Хотіла б зараз звернутися до всієї країни: я хочу всім нагадати, що 22 січня в Україні ми святкуємо, відзначаємо одне з найбільших наших свят і подій. Це День соборности, день об’єднання, – сказала вона. – Сподіваюся, що мене підтримають політики – треба скликати всіх людей доброї волі і відсвяткувати День Соборности на тому місці, де ми завжди з вами збираємося, на Майдані“. *(Радіо „Свобода“)*

Марш на честь Степана Бандери

КИЇВ. – 1 січня міська організація Всеукраїнського об’єднання „Свобода“ провела смолоскипний марш на честь 102-ої річниці з дня народження провідника Організації Українських Націоналістів Степана Бандери. У марші, який розпочався біля пам’ятника Тарасові Шевченкові, взяли участь близько 2,000 осіб, Учасники акції колоною пройшли центральними вулицями міста до Майдану Незалежности, де відбулося святкове віче. Виступаючи на ньому, заступник голови ВО „Свобода“ Андрій Мохник сказав: „Сьогодні наш обов’язок – виборювати українську самостійну соборну державу, за яку боровся і поклав своє життя С. Бандера, за яку сьогодні стоїмо ми“. *(УНІАН)*

Зруйнували пам’ятник Й. Сталінові

ЗАПОРІЖЖЯ. – У новорічну ніч невідомі особи підірвали пам’ятник Йосифові Сталінові, який було встановлено у травні 2010 року біля будівлі обласного комітету Комуністичної партії. За повідомленням міліції, за кілька хвилин до вибуху невідомий чоловік переліз через паркан і повісив на пам’ятник господарську сумку з вибуховим пристроєм. Кілька днів тому цей же пам’ятник вже зазнавав пошкоджень. Внаслідок вибуху пам’ятник зруйновано, а в будівлі повибивало шибки. Міліція затримала голову обласної організації Всеукраїнського об’єднання „Свобода“ Віталія Подлобнікова, заступника голови з молодіжних питань цієї ж організації Юрія Гудименка, а також представника молодіжної організації „Небо“ за підозрою в організації вибуху. 2 січня міліція звільнила затриманих, які заявили, що „Свобода“ непричетна до вибуху, але виступає проти встановлення пам’ятників провідникам тоталітарних режимів.*(Бі-Бі-Сі, „Українська правда“)*

Особисті дані стали таємницею

КИЇВ. – В Україні 1 січня набув чинности закон „Про захист персональних даних“, який правозахисники називають кроком до обмеження свободи слова та свободи доступу до інформації. Верховна Рада ухвалила цей закон у червні 2010 року. Правозахисні організації закликали Президента Віктора Януковича відкласти запровадження закону в дію, а Гельсінкська спілка називала його „вагомим кроком для побудови тоталітаризму“ в Україні. Автори закону, зокрема Міністерство юстиції, кажуть, що, ухвалюючи закон, Україна адаптується до европейського законодавства. Але в европейському законодавстві є чіткий принцип, що преса може поширювати будь-яку персональну інформацію про публічну особу, якщо суспільство цього вимагає. В Україні тепер персональну інформацію стосовно президента чи іншої особи поширити буде неможливо. Закон передбачає також створення державного органу з захисту персональних даних, якому надається право вільного доступу до будь-яких приміщень, де зберігається чи здійснюється вивчення персональних даних. Такий державний орган може використовуватися як засіб тиску на підприємців. *(Бі-Бі-Сі)*

Україна вивезла у Росію високозбагачений уран

КИЇВ. – Україна передала Росії 31 грудня 2010 року запаси високозбагаченого урану, яких вистачило б для створення двох атомних бомб. Понад 110 фунтів (майже 50 кілограмів) високозбагаченого урану вивезли з трьох дослідницьких установ у Києві, Севастополі та Харкові п’ятьма рейсами з трьох російських міст. Акція, що проводилася за допомоги Національного управління ядерної безпеки США, відкладалася через складні погодні умови. У Росії уран буде перероблено, що унеможливить виготовлення з нього у подальшому бомб. *(„Українська правда“)*

Українці працюватимуть в Польщі без спеціяльного дозволу

КИЇВ. – Громадяни України, Білорусі, Грузії, Молдови і Росії з 1 січня цього року отримали право працювати у Польщі без спеціяльного дозволу, лише на підставі заяви щодо працевлаштування чужинця від імені працедавця. Цей документ польський працедавець повинен буде зареєструвати у повітовому відділі праці. Розпорядження з цього приводу 10 грудня 2010 року підписала міністер праці Польщі Йоланта Федак. *(„Укрінформ“)*

Народний депутат звернувся до Президента Росії

КИЇВ. – 29 січня народний депутат Олександер Фельдман (партія „Батьківщина“), звернувся до Президента Росії Дмитра Медведєва з приводу недавніх обшуків у Бібліотеці української літератури в Москві. О. Фельдман вважає, що такі інциденти знижують леґітимність розвитку двосторонніх українсько-російських відносин в очах широкої громадськости та призводять до зростання взаємної ксенофобії в українському та російському суспільстві. Особливу увагу О. Фельдман просить звернути на той факт, що скандальні „оперативно-розшукові заходи“ мали інформаційну прив’язку до недавніх масових безладів на Манежній площі Москви і трактувалися як реаґування російської влади на зростання націоналістичних настроїв і нещодавні витівки екстремістів. На думку О. Фельдмана, така „прив’язка“ є некоректною з огляду на більш ніж 80-річну історію бібліотеки та відсутність найменших приводів для підозр у минулому, а також з огляду на слова, сказані Володимиром Путіним у 2007 році про те, що ця бібліотека є „зразковим культурно-освітнім закладом“. Цілком очевидно, що Україна, український народ і українська література не мають ніякого відношення до недавніх подій на Манежній площі і не є факторами піднесення екстремістських настроїв в Росії. *(ІМІ)*

У Львові впроваджено туристичний збір

ЛЬВІВ. – Відповідно до ухвали Львівської міської ради, особи, які оселятимуться у готелях, мотелях, гостелах, сплачуватимуть туристичний збір, який становитиме 1 відс. вартости готельної кімнати. Директор департаменту економічної політики Львівської міської ради Ірина Кулинич повідомила, що туристичний збір вводиться за Податковим кодексом як місцевий збір з 1 січня цього року. *(УНІАН)*

На Донеччині знешкоджено злочинну групу

ДОНЕЦЬК. – У Донецькій області працівники Управління боротьби з організованою злочинністю знешкодили небезпечну злочинну групу, учасники якої у 2003-2010 роках вимагали великих грошей від директорів аґрарних підприємств. Встановлено 12 директорів аграрних підприємств, які були вимушені платити вимагачам до 5,000 грн. щомісячно. Правоохоронці провели контрольоване передання грошей, під час якого були затримані всі учасники групи. Діяльність злочинної групи характеризувалася чітким розподілом ролей, тривалістю існування, оснащеністю, високим рівнем конспірації, наявністю корупційних зв’язків, фізичним залякуванням потерпілих та їхніх родичів. В ході обшуків у членів групи оперативники вилучили три пістолети Макарова, два стартові пістолети, набої, баґнет-ніж, гроші, мобільні телефони, чотири автомобілі та інші речові докази. *(УНІАН)*

Спалили церковний намет

ЧЕРНІГІВ. – В ніч з 31 грудня на 1 січня під час нічного Богослужіння невідомі особи спалили наметову церкву св. Великомучениці Катерини Української Православної Церкви Московського патріярхату. Невідомі облили намет легкозаймистою рідиною, після чого підпалили його пострілами з ракетниць з чотирьох боків. В наметі перебували шість людей, які встигли вибігти. За лічені хвилини намет згорів дотла. Не вдалося врятувати ікони, церковне приладдя і особисті речі священиків і прихожан. *(УНІАН)*

Пастор закликав „брати владу“

КИЇВ. – Міністерство внутрішніх справ (МВС) виявило ознаки злочину в політичній діяльності в Україні старшого пастора християнської релігійної громади „Посольство благословенне Царства Божого всіх народів“ Сандея Аделаджі. 4 січня заступник голови Верховної Ради України Микола Томенко отримав відповідь від МВС на своє звернення щодо законности політичної діяльности популярного в столиці пастора. Під час служби 5 грудня 2010 року на відкритій сцені пастор публічно закликав своїх парафіян „брати владу“, йти у депутати усіх рівнів і доручив створити команду для навчання майбутніх кандидатів у депутати. Інформація про цю подію була розповсюджена засобами масової інформації. В діях С. Аделаджі вбачаються дії, спрямовані на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади. *(УНІАН)*

В Україні літаків Ту-154Б немає

КИЇВ. – „Ространснадзор“, який в Росії опікується безпекою на транспорті, наказав припинити використання застарілих літаків Ту-154Б після того, як внаслідок пожежі на літаку в Сибіру загинуло троє людей. З 1968 до 1998 року було випущено 935 літаків Ту-154, в аваріях і катастрофах втрачено 73 літаки. Російські авіокомпанії мають тепер 14 літаків такого типу. В Україні, заявив 4 січня авіяексперт Валерій Романенко, літаки такого типу не використовуються вже давно. Немає також модернізованих, останніх версій цього літака, зокрема Ту-154М, на якому загинув Президент Польщі Лєх Качинський. Літак Ту-154Б споживає кілька десятків тонн пального за один лет, тому ці літаки з економічних причин не використовують в Україні. Військові теж не використовували цей тип літака, бо він не придатний для умов України. *(Бі-Бі-Сі)*

Французькі кінорозваги для дітей

КИЇВ. – З 23 грудня до 23 січня в 10 містах України з ініціятиви Посольства Франції, Французького культурного центру та „Альянс Франсез“ триває Фестиваль французького дитячого кіна. До програми фестивалю входять вісім дитячих кінострічок, знятих французькими кінематографістами у різні роки. У фільмах закладені ідеї доброти, дружби, любови, взаємодопомоги. Кінопокази створюють для дітей незабутню атмосферу свята. Через кумедні ситуації, веселі пригоди та героїчні випробування, показані у цих фільмах, діти вчаться разом з героями робити добрі справи, допомагати іншим і самі стають маленькими героями. *(„День“)*

У Туреччині зацікавлені у скасуванні візового режиму

СТАМБУЛ. – Міністер промисловости та торгівлі Туреччини Ніхат Ерґюн заявив 4 січня, що його країна прагне до швидкого скасування візового режиму з Україною, що сприятиме активізації комерційних взаємин, а також культурному зближенню націй. „Туреччина також хоче відкрити Генеральне консульство у Симферополі. Переговори вже проведено, і ми попросили кримську владу прискорити цей процес“, – повідомив Н. Ерґюн. *(„Укрінформ“)*

Ніна Карпачова: „Україна посіла першість за масовими арештами"

КИЇВ. – Уповноважена Верховної Ради України з прав людини Ніна Карпачова 28 грудня 2010 року заявила, що має намір зустрітися з Генеральним прокурором України Віктором Пшонкою і обговорити питання, що стосуються тримання під вартою екс-міністра внутрішніх справ України Юрія Луценка та інших осіб, що працювали у складі колишнього уряду.

Коментуючи арешти інших колишніх посадовців уряду Юлії Тимошенко, вона наголосила: „Моя позиція була і залишається незмінною. Україна посідає першість в Європі щодо масового застосування арештів. Така ситуація ганебна. На жаль, це системне явище. Арешт має бути застосований як виключна міра запобіжного заходу".

Народний депутат Юрій Кармазін, звертаючись до Н. Карпачової, попросив її поінформувати Президента Віктора Януковича про всі кримінальні справи, порушені стосовно колишніх посадовців. „Ми будемо змушені звертатися до європейських структур, а це вже неприємна ситуація для України", – сказав Кармазін. *(Бі-Бі-Сі)*

Депутати обласних рад засуджують „показові репресії" в Україні

КИЇВ. – Депутати Львівської та Івано-Франківської обласних рад зажадали 4 січня від Президента України Віктора Януковича, парляменту та Генерального прокурора Віктора Пшонки припинити політичний терор в Україні, зокрема проти провідника партії „Батьківщина" Юлії Тимошенко та членів її уряду.

Депутати Львівської обласної ради засудили арешти та кримінальні переслідування екс-міністра навколишнього природного середовища Георгія Філіпчука, екс-міністра внутрішніх справ Юрія Луценка, колишнього першого заступника голови правління „Нафтогазу України" Ігоря Діденка, колишнього керівника Державної митної служби Анатолія Макаренка та інших.

З вимогою припинити політичні репресії в Україні сесія Івано-Франківської обласної ради звернулася до Президента України і Генерального прокурора.

У поданому фракцією „Батьківщина" і підтриманому більшістю депутатів зверненні репресії названо „показовими", які мають на меті „невтралізувати політичну опозицію, посіяти в суспільстві страх перед державною каральною машиною та зневіру суспільства у своїх силах".

На думку прикарпатських депутатів, це є намаганням „режиму Януковича-Азарова придушити будь-який опір антинародному та антиукраїнському режимові і побудувати в Україні каґебістсько-путінську модель авторитаризму".. *(Радіо „Свобода").*

В Україні ...

(Закінчення зі стор. 1)

ла його за фактом розтрати чужого майна на суму близько 500 тис. грн. Розслідується справа закупівлі у 2009 році 1,000 вантажно-пасажирських машин „Опель-комбо" під виглядом авт швидкої допомоги.

26 грудня 11 вояків спецпідрозділу Служби безпеки України „Альфа" затримали колишнього міністра внутрішніх справ Юрія Луценка, коли той пішов з своїм собакою на вулицю Староноводницьку. Затриманий встиг передати своєму родичеві мобільний телефон і собаку. Ю. Луценку пред'явлено звинувачення в перевищенні службових повноважень, що викликало тяжкі наслідки. Його звинувачують у зловживанні службовим становищем за статтею, яка передбачає 10 років позбавлення волі з конфіскацією майна. Мова йде про те, що під час перебування на посаді міністра Ю. Луценко підписав певний документ щодо оперативно-розшукової справи стосовно водія колишнього заступника голови Службу безпеки України Володимира Сацюка, на чиїй дачі вечеряв 2004 року в день отруєння кандидат у президенти Віктор Ющенко. Згідно з рішенням суду, Ю. Луценко перебуватиме під вартою протягом двох місяців.

Під арештом перебувають більше як 10 урядовців з команди Юлії Тимошенко. Проти неї 15 грудня порушеної кримінальну справу за нібито використання фондів від продажу квот на викиди парникових газів для виплати пенсій. Також їй інкримінують кримінальну справу щодо закупівлі машин для швидкої допомоги, на які нібито завищені витрати.

За ґратами перебувають колишній перший заступник міністра юстиції Євген Корнійчук (його привезли до слідчого ізолятора, а потім – до Генеральної прокуратури, яка 22 грудня порушила кримінальну справу за перевищення службових повноважень), колишній міністер навколишнього середовища Георгій Філіпчук, колишній перший заступник голови „Нафтогазу України" Ігор Діденко, колишній голова митниці Анатолій Макаренко та колишня перший заступник голови Держказначейства Тетяна Грицун. Прокуратура викликала на допит і затримала колишнього міністра транспорту та зв'язку Віктора Бондара.

Апеляційний суд вдруге продовжив арешт колишнього першого заступника міністра оборони Валерія Іващенка. На прохання Генпрокуратури „Інтерпол" у Чехії затримав колишнього міністра економіки Богдана Данилишина. У розшуку – колишня голова Держказначейства Тетяна Слюз.

Представники опозиції заявляють, що всі справи проти колишніх посадовців уряду Ю. Тимошенко носять політичний характер і спрямовані на усунення провідників опозиції від виборів до Верховної Ради. *(Бі-Бі-Сі, УНІАН)*

СКУ проголошує гасло 2011 року

ТОРОНТО. – Світовий Конґрес Українців (СКУ) закликає українську діяспору діяти у 2011 році під гаслом: „Свою Україну любіть! За неї Господа моліть!"

СКУ також закликає вшанувати такі важливі в історії українського народу річниці: 20-річчя відновлення незалежности України; 150-річчя з дня смерті славного українського поета Тараса Шевченка; 70-річчя Акту відновлення української державности 30 червня 1941 року; 25-річчя Чорнобильської трагедії; 100-річчя заснування української скавтської організації Пласт.

СКУ

КОМЕНТАР

Новий режим зі старими обличчями

Одним із головних політичних результатів 2010 року стало перетворення України на суперпрезидентську республіку.

Це відбулося як унаслідок сакраментального рішення Конституційного суду (КС) від 1 жовтня 2010 року про скасування політреформи та наступних трансформацій законодавства, так і в результаті закріплення принципів політичної практики нинішньої влади: роби все, що заманеться, поки відсутній серйозний опір твоїм домаганням.

І дарма українцям радять, мовляв, слід лише розвивати далі громадянське суспільство, вдосконалювати судову владу, опікуватися свободою слова, проводити комплексні реформи – й Україна перетвориться якщо не на другу Америку, то на другу Францію.

З чинними ж віднедавна повноваженнями президента та практикою керування державою Україна перебуває сьогодні не поряд із Францією та США, а десь поміж Білоруссю, Казахстаном, Туркменістаном, Венесуелею та Єгиптом.

Конституційні повноваження президента передбачають видання указів з широкого кола питань, що мають силу закону, можливість розпускати парлямент своїм рішенням, усувати міністрів та керівників адміністративно-територіяльних утворень.

У деяких державах з суперпрезидентським правлінням вдавалося проводити досить вдалу модернізацію, але тільки у перші роки встановлення такого правління.

Чи вписується у цей теоретичний абрис Віктор Янукович з тими повноваженнями, які він має де-юре плюс де-факто?

Власне, і без рішення КС усі гілки влади реально були підпорядковані йому: у Верховній Раді діє провладна більшість, вищі судові інстанції, включно із Конституційним судом, в останні місяці укомплектовані надійними „донбаськими" кадрами, що забезпечує їхні „правильні" рішення.

Єдиним винятком покищо є Верховний суд, але всупереч Конституції, у нього законодавчими актами забрано майже всі повноваження, а арешт екс-заступника міністра юстиції Євгена Корнійчука ледь не всіма незалежними аналітиками розціниється як важіль тиску на голову ВС Василя Онопенка, зятем якого і є Ю. Корнійчук.

Місцеві державні адміністрації повністю в руках Партії Реґіонів; навіть у Кримській автономії уряд очолює „надійний донбасівець".

Верховну Раду В. Янукович може розпустити тоді, коли йому це потрібно (наявність більшости у ній дає змогу ввімкнути механізм розпуску у будь-який момент).

Служба безпеки законодавчо виведена за межі бодай формальної парляментської контролі. Ба більше – президент може одноосібно вільно розпоряджатися грішми Державного бюджету. Міністрів й інших керівників центральних виконавчих органів В. Янукович призначає і знімає без узгоджень із будь-ким і без жодної мотивації.

Варто зайти і на офіційне Інтернет-представництво Президента України і прочитати, як В. Янукович указами реґулює розвиток системи освіти чи зовнішню політику держави (що взагалі-то має реґулюватися законами).

Іншими словами, в Україні сьогодні має місце роздута і надпотужна виконавча влада, не врівноважена ані законодавчою, ані судовою і не підзвітна їм.

І саме це зупинило розвиток недержавних політичних організацій; перешкодило формуванню ефективної держави; завадило появі відповідального уряду.

Американський політолог Стівен Фіш писав це, власне, про путінську Росію, але вийшло, що й про Україну також. Не випадково ж нинішні вітчизняні очільники дуже багато в чому беруть приклад з Кремля.

І нарешті, ще один важливий теоретичний момент. У політологічних словниках констатовано, що встановлення в країні суперпрезидентської республіки може призводити до заміни періодичного обрання нового глави держави режимом „пожиттевого президентства" (за допомогою референдуму чи голосування повністю контрольованого президентом парляменту – он погляньмо лише, як казахстанські депутати уклінно просять Нурсултана Назарбаєва покерувати ними ще 10 років без виборів).

Натяк на такий сценарій розвитку подій якось уже пролунав з вуст міністра юстиції Олександра Лавриновича: мовляв, тепер, після скасування політреформи, В. Янукович теоретично має право, у разі бажання, обиратися й на третій строк у зв'язку з тим, що обирався з відчутно іншими повноваженнями.

Ну, а третій термін – це до 2025 року. Фактично пожиттєве президентство. І що там якийсь механізм виборів, що там якийсь електорат, головне – бажання В. Януковича.

Додайте до цього розстановку на багатьох ключових посадах друзів синів глави держави, що вочевидь закріплює за „головними синами країни" статус „спадкоємців престолу", – хіба ж це не суперпрезидентський авторитаризм?

З тією відмінністю від режимів Володимира Путіна, Н. Назарбаєва і навіть Олександра Лукашенка, що там на чолі держави стоять люди, які вміють не лише „дерибанити" свою країну...

Сергій Грабовський
(для „Української правди")

АМЕРИКА І СВІТ

Ознака економічного оздоровлення в США

ВАШІНҐТОН. – Національна федерація роздрібної торгівлі повідомила, що святковий сезон 2010 року – період від Дня подяки до початку січня – став одним з найкращим за останні роки. Згідно з попередніми даними, до 1 січня споживачі витратили у крамницях 450 млрд. дол. Це на 5.5 відс. більше, ніж у минулому році, і навіть більше, ніж у 2007-му – ще до початку економічної рецесії. Продаж через Інтернет зріс ще більше – на 12 відс. у порівнянні з минулим роком. Роздрібна торгівля займає в американській економіці величезну частку: під час святкового сезону крамниці отримують щонайменше 40 відс. своїх прибутків. *(„Голос Америки")*

Б. Обама призначив чотирьох послів поза Сенатом

ВАШІНҐТОН. – Президент Барак Обама, скориставшись вакаціями законодавців, призначив чотирьох нових послів: Послом США в Азербайджані – Метю Брайза, в Сирії – Роберта Форда, в Туреччині – Френсиса Річіардоне, в Чехії – Нормана Ейзена. Згідно з законом, кандидатури послів, подані Президентом, має схвалити Сенат, але під час вакацій у Конґресі Президент має право самостійно прийняти таке рішення. Проте, якщо до кінця 2011 року призначені Б. Обамою посли так і не будуть затверджені Сенатом, це змусить їх залишити свої пости. (*„Голос Америки"*)

Бразилія має першу жінку-президента

БРАЗИЛІЯ. – В суботу, 1 січня, тисячі бразилійців вітали обрану Президентом країни Ділму Русеф вздовж шляху, яким її президентський автокортеж їхав на інавґураційну церемонію. У своїй першій промові до законодавців Д. Русеф пообіцяла вести боротьбу з бідністю і приборкати зростання цін на товари першої необхідності. 63-річна Д. Русеф замінила на чільній посаді Луїса Інасіо Лулу да Сільву, який був її політичним наставником. За президентства Л. І. да Сільви Бразилія стала однією з найпотужніших економік світу, поряд з Індією і Китєм. За приблизними підрахунками, протягом його восьмирічного перебування при державному кермі до середньої кляси країни було зараховано понад 30 млн. бразилійців. (*„Голос Америки"*)

Драма кредитних установ

НЮ-ЙОРК. – Газета „Вол Стріт Джорнал", з посиланням на Федеральне аґентство забезпечення грошових вкладів (Federal Deposit Insurance Corp.– FDIC), 30 грудня 2010 року повідомила, що за останні чотири роки в США збанкрутували понад 300 фінансових установ. У 2010 році кількість фінасових організацій, котрі припинили свою діяльність, перевищила 150. В попередньому, 2009 році, перестали діяти 140 банків, в 2008-му – 25 кредитних організацій, в 2007-му – три. Цікава й ця статистика: у відділі FDIC, який займається справами збанкрутілих банків, тепер працює 2,133 фінансових спеціялістів. У 2007 році чисельність цього відділу складала тільки 219 працівників. *(„Голос Америки")*

Уряд Угорщини контролюватиме ЗМІ

БУДАПЕШТ. – В останній тиждень грудня 2010 року парлямент Угорщини прийняв два закони, згідно з якими уряд візьме під контролю всі засоби масової інформації, включно з приватними. Це прямий результат приходу до влади правої партії „Фідес", яку очолює прем'єр-міністер країни Віктор Орбан і яка здобула у минулорічних парляментських виборах 66 депутатських місць. Цих голосів цілком досить, щоб змінити конституцію. Одним законом створено спеціяльну Раду – з повноваженнями керувати пресою, телебаченням, радіо та Інтернетом, накладати великі грошові кари – до 950 тис. дол. – за „незбалянсовані матеріяли", робити обшуки в редакційних приміщеннях, змушувати журналістів оприлюднювати свої джерела інформації. Іронія цього процесу в тому, що від 1 січня Угорщина перебрала головування в Европейському союзі, у травні в Будапешті відбудеться зустріч керівників ЕС, на якій буде присутня Державний секретар США Гіларі Клінтон. То чи знайде об'єднана Европа відповідні засоби впливу на угорських правих, які відверто, взоруючись на антидемократичний приклад Москви, зневажають підставові громадянські свободи? *(Inozmi)*

Нечесна боротьба з опозицією

БЕРЛІН. – В останні дні минулого року прокуратура німецької столиці почала розстеження у справі можливого отруєння відомих російських опозиціонерів і критиків кремлівської політики – журналістів Віктора і Марини Калашникових. Декілька тижнів тому лікарі берлінської клініки „Шаріте" виявили в крові подружжя ртуть, вміст якої в 25 разів перевищував допустимі норми. Німецький журнал „Шпіґель" повідомив, що колишній полковник КҐБ і військовий експерт В. Калашников входив у штаб Президента Бориса Єльцина, відтак працював у нафтовій компанії. З приходом до влади Володимира Путіна подружжя Калашникових розірвали зв'язки з Кремлем і як незалежні журналісти піддавали гострій критиці політику Росії н Кавказі, зокрема щодо Чечні. Як підкреслюють німецькі засоби масової інформації, В. і М. Калашникови певні, що за спробою їхнього отруєння стоять російські спецслужби. *(Lenta.ru)*

Китай готується на випадок війни

ПЕКІН. – В інтерв'ю для китайських засобів масової інформації 29 грудня 2010 року міністер оборони Китаю Лян Гуанле заявив, що швидкий економічний розвиток країни дасть можливість відповідно збільшити військову силу. Протягом наступних п'яти років, підкреслив міністер, Китай „прискореним темпом готуватиметься до військових конфліктів в усіх страегічних напрямках", при цьому розвиватиме військову техніку „світового клясу" Міністер Л. Гуанле далі підкреслив, що військова модернізація Китаю „не може залежати від інших країн і що її не можна купити". (*„Голос Америки"*)

Вдалося відвернути масове вбивство журналістів

КОПЕНГАҐЕН. – 29 грудня 2010 року в столиці Данії служби безпеки затримали чотирьох осіб за підозрою у готуванні терористичної акції проти газети „Jyllands-Posten". Заарештовані мали при собі автоматичну зброю. Двоє з затриманих – вихідці з Тунісу і Лівану, один – втікач з Іраку. Про четвертого покищо нема точних повідомлень. Як припускають слідчі, зловмисники плянували потрапити в приміщення редакції і вбити якомога більше людей. Згадана газета стала загальновідомою після опублікування в 2006 році карикатур на пророка Мухаммеда. Після цього представники мусульманської громади Данії багато разів проводили різні акції протесту проти редакції, а її головний редактор постійно одержував погрози. (*„Кореспондент"*)

Діятиме телеканал О. Вінфрі

НЮ-ЙОРК. – 28 грудня 2010 року газета „Вол Стріт Джорнал" повідомила, що в січні 2011 року розпочне діяльність телевізійний канал „Oprah Winfrey Network" (OWN) – спільне підприємство знаменитої телеведучої і „Discovery Communicatins". OWN займе в кабельних мережах місце телеканалу „Discovery Health", до якого має доступ 80 млн. американських родин. OWN плянує за один рік подвоїти глядацьку авдиторію. Сама Опра Вінфрі згодилася з'являтися на телеканалі 70 годин на рік. „Вол Стріт Джорнал" відзначила, що до пуску OWN готувалися майже три роки, а затрати на цей проєкт перевищили 100 млн. дол. (*„Кореспондент"*)

На зброю Росія гроші має

МОСКВА. – 30 грудня російське інформаційне аґенство „Новості" повідомило, що ціна двох гелікоптероносців „Містраль", котрі Росія купує у Франції, становить 1.37 млрд. евро.Тендер на закуп Росією десантних кораблів міністерство оборони Росії оголосило 26 жовтня 1010 року, конкурс виявився безальтернативним: єдиним претендентом була французька компанія. (*Бі-Бі-Сі*)

Сніг як стихійне лихо

НЮ-ЙОРК. – Останні дні 2010 року запам'ятаються на північному сході США потужними сніговими бурями, котрі спричинили скасування майже 10 тис. повітряних летів. компаній „AirTran", „American", „Continental", „Delta Air Lines", „JetBlue", „United", „US Airways", „Spirit" і „Southwest". Для десятків тисяч пасажирів, змушених сидіти на летовищах, справа ускладнилася ще й тим, що вони не мали ніякої можливости дістатися до місця призначення наземним транспортом. В Ню-Йорку й околицях випало до метра снігу, що спричинило транспортний колапс на дорогах. На ню-йоркському летовищі Джона Ф. Кенеді навіть дійшло до сутички розгніваних мимовільною затримкою пасажирів з працівниками летовища. Деякі з пасажирів змушені були чекати на свій літак три-чотири дні. (*„Голос Америки"*)

Надходить епоха довгожителів

ЛОНДОН. – 29 грудня 2010 року Департамент праці і пенсій Великобританії оприлюднив прогнозу, згідно з якою майже 20 відс. англійців, котрі живуть нині, доживуть до 100-річного віку. Це понад 10 млн. осіб. Серед британців, котрим ще не сповнилося 16 літ, довгожителями можуть стати 3 млн. осіб, а серед тих, кому в 2010 році було від 16 до 50 років, сторічного ювілею дочекаються 5.5 млн. осіб. Оприлюднивши дані про очікувану тривалість життя, Департамент праці і пенсій знову нагадав про необхідність пенсійної реформи, яку здійснює уряд. „Мільйони британців невдовзі проводитимуть на пенсії третину свого життя. Ціллю реформи є забезпечити людям пристійну базову державну пенсію, а також допомогти їм заощадити приватний пенсійний капітал", – сказав керівник Департаменті праці і пенсій Стів Веб. (*Бі-Бі-Сі)*

Балет на тему побутового насильства

МОНКТОН, Канада. – Канадські хореографи з Монктону створили балет на тему побутового насильства під назвою „Привид жорстокости" – про це 30 грудня повідомив телевізійний канал „CBC News". Балет створив український хореограф Ігор Добровольський на прохання громадської організації, котра намагається привернути увагу спільноти до проблем насильства в родинах. Сюжет сценічного твору – це історія декількох жінок, котрі загинули від рук своїх чоловіків. Одну з головних ролей балету танцює українка Ганна Несвітайло. Канада належить до країн з досить серйозним ставленням до проблеми побутового насильства. В деяких провінціях навіть діють закони, котрі визначають міру відповідальности у кожному з випадків насильства в сім'ях. Прем'єра балету відбудеться в Отаві 15 лютого. (*„Кореспондент"*)

Африканські традиції оживають у США

ВАШІНҐТОН. – Як і в минулі роки, тільки ще масовіше, святкували тижневе новорічне свято громади афро-американців. За підрахунками преси, у святі Квнзи тепер взяло участь майже 3 млн. афро-американців. Кванзу почали святкувати у 1966 році за ініціятивою Мулана Каренґі, який вірив, що це свято допоможе чорношкірим американцям пам'ятати та шанувати свою африканську спадщину. Свято бере коріння з народних традицій Південної Африки, де відзначають збір зимового врожаю. Під час Кванзи запалюється сім свічок, кожна з яких символізує підставові принципи життя – єдність народу, цілеспрямованість, творчість, вірність, віру, справедливість. Завершується свято щедрими частуваннями. (*„Голос Америки"*)

Українці Австралії протестують проти порушень прав українців

Союз українських організацій Австралії надіслав до „Свободи" копію листа від 26 грудня 2010 року до Посла Російської Федерації в Австралії Володимира Морозова, яку вміщено нижче.

Високоповажний пане Посол!

Союз українських організацій Австралії (СУОА) висловлює занепокоєння та звертається до Вас, як представника Російської Федерації в Австралії з протестом проти найновіших порушень урядом Вашої країни національних і людських прав українців, що проживають у Росії.

Українська громадськість Австралії шокована щодо способів трактування українців як національної меншини, а зокрема аґітацією та тиском на права української громади в Росії. Серед численних порушень виділяємо два конкретні, які сьогодні повинні турбувати не лише українську спільноту, але й міжнародний світ.

По-перше, Міністерство юстиції Росії і Верховний суд почали дії з ліквідації та заборони Федеральної національно-культурної автономії українців Росії, що викликає обурення та протест.

По-друге, з полиць Бібліотеки української літератури в Москві вилучено серію українських книжок, окремих журналів та газетні видання, заборонена серія публікацій, наданих Посольством України в Росії. Серед вилучених – історичні книги про Митрополита Андрея Шептицького, а також видання „Національна безпека України". Бібліотеку взагалі зачинено. Ці дії є зловживанням і запереченням свободи преси, літератури й мови.

Ми будемо домагатися захисту людських прав через Світовий Конґрес Українців (СКУ), будемо шукати підтримки уряду Австралії, щоб звернути увагу на порушення. Ми закликаємо передати наше глибоке обурення та рішучий протест Президентові Росії.

СКУ представив представникам Европейського парляменту інформацію та арґументи щодо захисту прав української громади в Росії. СУОА надіслав листа прем'єр-міністрові Австралії. Зараз ми наполегливо закликаємо уряд Австралії дослідити ситуацію з цих питань і дати пораду щодо цього. Ми закликаємо Ваш уряд негайно зупинити ці порушення!

Росії було б доцільно вивчити багатокультурну політику Австралії, де всім етнічним меншинам пропонується зберегти свою спадщину, культуру і мову для покращення життя в Австралії. Українській громаді в Росії повинні бути надані такі ж права.

Стефан Романів,
голова СУОА

Відповідь українця В. Путінові

16 грудня 2010 року прем'єр-міністер Росії Володимир Путін заявив, що Росія перемогла б у Другій світовій війні, навіть якщо б Україна не входила до складу Радянського Союзу. Вміщуємо лист, автор якого спростовує цю заяву.

Очевидна і нахабна брехня прем'єр-міністра Росії Володимира Путіна щодо другорядних ролі і місця українців і України в Другій світовій війні, можливо, й не вимагала від українців відповіді, якби не її геополітична причина.

Звернуся до долі моєї родини Масляків, яка походить з Полтавської области. Моя родина є типовою українською родиною, яка була вимушена віками проливати кров за чужі великодержавні інтереси російського імперіялізму.

Мій пращур Іван Масляк був отаманом Устивицької сотні Миргородського козацького полку і брав участь в усіх походах російської армії. Рідний брат мого діда Степан Масляк, штабс-капітан російської армії і Георгіївський кавалер загинув у 1915 році в Карпатах. Мій батько Олексій Масляк з перших днів Другої світової війни був на фронті в складі Червоної Армії. Війну закінчив у званні капітана. Двічі поранений і один раз контужений.

Моя мати Ганна Масляк, дівоче прізвище Здор, з перших днів війни була в діючій армії. Тричі поранена. Війну закінчила в Берліні. Мій дядько Василь Масляк восени 1941 року, будучи командиром роти, потрапив в оточення. Декілька разів поранений, інвалід війни.

Мій тесть Іван Повшедний з 1941 до 1945 року перебував у діючій армії, війну закінчив в Австрії сержантом. Декілька разів поранений. Його батько теж воював, був важко поранений. Брат тестя Степан Повшедний, танкіст, війну закінчив у Берліні. Декілька разів поранений, інвалід війни.

Моя теща Ганна Ткачук народилася в селі, яке в 1933 році майже все вимерло. Під час війни її відправили до Німеччини на роботу рабинею, а після повернення додому намагалися „пришити" справу, щоб засудити.

Щодо міту про якусь особливу хоробрість росіян у Другій світовій війні. Я з дитинства був допитливим і все мене цікавило. „Люди якої національности були на фронті найхоробрішими?", – запитував я у дядька, який був командиром взводу і сам піднімав бійців в атаку.

„Українці, грузини і повозльскі татари, – відповідав він. – У росіян найкраще виходили так звані „п'яні" атаки".

Причина чергової заяви В. Путіна стосовно українців очевидна. Якщо Росія терміново не покине Кавказ, війна перекинеться в саме її серце. Виявилося, що без українців, азербайджанців, грузинів, узбеків, чеченців, черкесів, лезгинів у російській армії нікому воювати.

Завданням російського імперіялізму і його „п'ятої колони" в Україні є послати наших дітей, онуків, братів, батьків, наречених на бійню до Північного Кавказу. Звідси і пропаґанда, що нібито ніяких українців немає, а є „росіяни", або, в крайньому разі, „русини". Звідси і балачки про якийсь спільний „Руський мир", який нам треба захищати. Маразм, та й годі!

Петро Масляк,
(„Українська правда")

Геть руки від Юлії Тимошенко!

Впродовж грудня 2010 року колишню прем'єр-міністра, голову партії „Батьківщина" Юлію Тимошенко систематично викликали на допити до Генеральної прокуратури України. Перший виклик стався 1 грудня, потім були виклики на наступні дні. З цього приводу до „Свободи" надійшло звернення групи відомих політичних і громадських діячів, вміщене на цій сторінці.

15 грудня 2010 року демократія в Україні зазнала жорстокого удару. Це дата, з якої політичні переслідування набрали якісно нового значення, і загрозливого розмаху. Свобода розтоптана, диктатура Партії Реґіонів показала своє справжнє обличчя.

Досі команда Віктора Януковича намагалась залякати опозицію та громадянське суспільство тихими репресіями та арештами. А тепер, коли Генеральна прокуратура пред'явила звинувачення з підпискою про невиїзд голові партії „Батьківщина" Юлії Тимошенко, за яку на президентських виборах проголосувало 12 млн. громадян України, влада продемонструвала зухвалий намір остаточно знищити реальну опозицію, перейти до авторитарного правління в державі.

Очевидними є абсурдність і політична вмотивованість звинувачення. Кримінальна справа проти Ю. Тимошенко побудована тільки на тому, що начебто вона у розпал економічної кризи використала для виплати пенсій кошти від квот за викиди парникових газів. І хоча Державне казначейство підтверджує, що всі ці кошти до останньої копійки досі залишаються на його рахунках, влада погрожує Ю. Тимошенко позбавленням волі на строк від семи до 10 років.

Зрозуміло: В. Янукович доручив Вікторові Пшонці, своєму кумові та за сумісництвом – Генпрокурору, порушити проти Ю. Тимошенко кримінальну справу, щоб усунути провідника партії „Батьківщина" від політичної діяльности та знищити опозицію. В. Янукович розуміє, що саме Ю. Тимошенко буде його головним конкурентом на майбутніх парляментських і президентських виборах, що саме Ю. Тимошенко є уособленням справжнього опору антиукраїнській та антидемократичній політиці, яку здійснює нинішній режим.

Український народ має гіркий, трагічний досвід перебування під владою єдиного „непомильного" ленінсько-сталінського режиму. Ми пам'ятаємо, що нищення свободи та альтернативи у політиці обернулось для народу безправністю, бідністю, голодоморами, приниженням гідности, духовности, русифікацією.

Сьогодні ми стоїмо на порозі часу, коли все, що ми пережили в XX ст., починає повторюватися. Знову панує одна партія, чиниться політичний тиск на суспільство та засоби масової інформації, переслідується опозиція, процвітає беззаконня та корупція, влада здає національні інтереси і руйнує підвалини української ідентичности та державної незалежности України.

Бандитське побиття у Верховній Раді депутатів із партії „Батьківщина" депутатами з Партії Реґіонів ще раз засвідчує, що реґіонали поводяться на українській землі як окупанти.

Ми вимагаємо від Президента України негайно покласти край політичним репресіям, позбутися депутатів-бандитів з свого оточення, забезпечити збереження демократії, дотримання законностита прав людини у країні.

Ми вимагаємо припинити політичні переслідування голови партії „Батьківщина" Юлії Тимошенко.

Геть руки від Юлії Тимошенко!
Геть руки від демократії в Україні!

Іван Дзюба – Герой України, академік Національної Академії Наук (НАН) України; **Дмитро Павличко** – Герой України, поет, письменник, громадський і політичний діяч, голова Української всесвітньої координаційної ради; **Левко Лук'яненко** – Герой України, колишній політв'язень, громадський і політичний діяч; **Мирослав Попович** – академік НАН України, лавреат Національної премії ім. Тараса Шевченка; **Юрій Щербак** – письменник, Надзвичайний і Повноважний Посол України; **Ігор Юхновський** – Герой України, академік НАН України; **Марія Матіос** – письменниця, лавреат Національної премії ім. Т. Шевченка; **Юрій Андрухович** – письменник, поет; **Микола Жулинський** – академік НАН України, лавреат Національної премії ім. Т. Шевченка; **Дмитро Гнатюк** – співак, Герой України, Народний артист України; **Валерій Шевчук** – письменник, лавреат Національної премії ім. Т. Шевченка; **Юрій Мушкетик** – письменник, лавреат Національної премії ім. Т. Шевченка; **Богдан Горинь** – колишній політв'язень, громадський і політичний діяч; **Володимир Василенко** – професор, доктор юридичних наук, Надзвичайний і Повноважний Посол України; **Володимир Яворівський** – письменник, голова Національної спілки письменників України; **Павло Мовчан** – письменник, лавреат Національної премії ім. Т. Шевченка, голова Всеукраїнського товариства „Просвіта" ім. Т. Шевченка; **Григорій Халимоненко**, професор, доктор філологічних наук; **Володимир Сергійчук** – професор, доктор історичних наук, голова Міжнародної плятформи „Діялог-Евразія"; **Василь Шкляр** – письменник; **Ірена Карпа** – письменниця; **Василь Герасим'юк** – письменник, лавреат Національної премії ім. Т. Шевченка; **Лариса Денисенко** – письменниця, правник; **Ірен Роздобудько** – журналістка, письменниця; **Василь Овсієнко** – колишній політв'язень, громадський і політичний діяч; **Олександер Скіпальський** – генерал-лейтенант, громадський і політичний діяч; **Михайло Ратушний** – громадський і політичний діяч; **Євген Лупаков** – капітан 1-ої ранґи, заступник голови Спілки офіцерів України; **Володимир Пилипчук** – професор, академік Академії економічних наук, громадський і політичний діяч; **Наталія Осьмак** – громадський і політичний діяч; **Василь Туркевич** – письменник, Заслужений діяч мистецтв України; **Володимир Гарбуз** – художник, член Національної спілки художників України; **Андрій Ткачук** – релігієзнавець, Заслужений працівник культури України; **Юрій Дорошенко** – публіцист, Заслужений журналіст України.

З Новим роком, дорога громадо!

Цю першу в 2011 році редакційну статтю варто було б скласти зі звичних для кожної української родини новорічних щедрувань – побажань щастя-здоров'я, життєвих гараздів, щоб рясно сіялися і щедро вродилися „жито-пшениця, всяка пашниця", щоб радість і добро стукали в кожні українські двері – весь рік і весь вік. Тож нехай нікому з нас не забракне найтепліших слів і найприємніших побажань, але при цьому будьмо готові до плідної щоденної праці, будьмо спроможні відчувати в цій праці дружнє плече одне одного, адже вступаємо ми в рік ювілею – 20-річчя відновлення незалежної Української держави. А вона, як добре знаємо, потребує від нас не просто романтично-платонічної любови, не просто гарних слів, а сильного духу, ясного розуму і особистої відповідальности за її майбутнє.

Не конче треба бути пророком, аби передбачити, що й цей 2011 рік принесе Україні і нашому народові нові випробування на міцність, на свободолюбність, на демократичність, на готовність прийняти соціяльно-економічні, інтелектуальні, культурні й духовні виклики часу.

Політологи і футурологи обговорюють можливі варіянти розвитку подій, сценаріїв так багато, що тут нема місця їх описувати. Але кардинальних виборів є лише декілька. Перший з них – дозволити внутрішнім і зовнішнім антиукраїнським силам розірвати Україну надвоє. Другий – проситися, немов бідні родичі, до Европи, яка нас не чекає і не розуміє. Третій шлях – найгідніший, хоч і найтяжчий: цивілізаційний розлам, котрий вже декілька сторіч є нестерпним болем України, належить перетворити в її перевагу, в її нову можливість. Як пише проникливий релігійний мислитель Мирослав Маринович, Европа неспроможна усвідомити, що „розколена й нерішуча Україна сьогодні якраз і виконує головне цивілізаційне европейське завдання – поєднувати різнорідні культурні сутності".

Це завдання таке тяжке, таке нове і таке високе, що нема звідки чекати допомоги, тільки з боку Божого Провидіння і з глибин власного духу. Не дивно, що багато авторів перед кожним Новим роком згадують катрени Нострадамуса, в яких цей знаменитий віщун передбачив, що Новий Вавилон, тобто СРСР, розповсюджуватиме темряву 73 роки і сім місяців, що й збулося з точністю до дня. Та найцікавіше в тому катрені – кінцівка: „... А потім пустить паростки та, яка тривалий час була безплідною; починаючи з 50-го градусу, і котра оновить всю Християнську Церкву. І буде встановлений великий мир, союз та злагода...".

50-ий градус – це якраз географічна широта Києва.

Ближе від нас, ніж Нострадамус, і мабуть, зрозуміліший – видатний політик сучасности Збіґнєв Бжезинський, який в одному зі своїх звертань до українців сказав: „Країна, яка залежить від рятувальних зусиль інших держав, зазвичай не врятовується. Майбутнє вашої країни – в руках українців. Не дивіться на Москву, не дивіться на Вашінґтон, просто робіть свою справу...".

То дай, Боже, усім нам сили на цю справу і несхитної віри у неї!

СВОБОДА

Пам'ятаймо про Україну!

Газета заснована у 1893 році **Видає Український Народний Союз**

Головний редактор – Рома Гадзевич
Редактори: Христина Ференцевич, Левко Хмельковський, Петро Часто.

FOUNDED IN 1893
Svoboda (ISSN 0274-6964) is published weekly on Fridays
by the Ukrainian National Association, Inc.
at 2200 Route 10, P. O. Box 280, Parsippany, NJ 07054
Svoboda: (973) 292-9800; Fax: (973) 644-9510
E-mail: svoboda@svoboda-news.com Website: www.svoboda-news.com
Postmaster, send address changes to: Svoboda, P. O. Box 280,
2200 Route 10, Parsippany, NJ 07054.

Передплата на рік $55.00, на півроку – $35.00. Для членів УНСоюзу
$45.00 річно, на півроку – $30.00. За кожну зміну адреси – $1.00.
Чеки і грошові перекази виставляти на „Svoboda".
Periodicals postage paid at Caldwell, NJ 07006 and additional mailing offices.

Адміністрація „СВОБОДИ"

Адміністратор – Володимир Гончарик (973) 292-9800 дод. 3041
e-mail: admin@svoboda-news.com
Керівник відділу оголошень – Марійка Осціславська (973) 292-9800 дод. 3040
Fax: (973) 644-9510
e-mail: adukr@optonline.net
Передплата – Марійка Пенджола 973) 292-9800 дод. 3042
e-mail: subscription@svoboda-news.com

СІЧЕНЬ В НАШІЙ ІСТОРІЇ

Сторінка давнього Львова

Цей січень несе нам дві дати, за якими стоїть історія дуже важливих для українського культурного життя подій: 20 січня Львівський національний університет відзначатиме 350-річчя від дня заснування, тим часом нинішній тиждень зобов'язує згадати ще одне цінне починання наших дбалих попередників: 5 січня 1585 року у Львові засновано Успенське ставропігійне братство – релігійно-громадську організацію православних українців міста. Між обома цими датами є тривкий зв'язок: саме ставропігія своєю активною освітньою і видавничою діяльністю підготувала добрий ґрунт для дальшого розвитку нашого національного життя і природним чином довела до виникнення університету в культурному центрі Галицької України.

Вже з наступного, 1586-го, року братство відкрило школу, де діти вивчали церковнослов'янську, грецьку, латинську і польську мови, математику, граматику, астрономію, риторику, філософію. У цій школі здобули освіту й відтак учителювали відомі діячі української культури кінця XVI-першої половини XVII ст.: Лаврентій і Степан Зизанії, Кирило Ставровецький, Іван Борецький та ін.

У другій половині XVI ст. Україна відчула на собі, хоч і незначною мірою, вплив реформаційних рухів. За підрахунками Михайла Грушевського, на українських землях діяло до 100 невеличких протестантських громад, створених переважно шляхтою і далеко не в кожному випадку – українською. Але й цей незначний вплив протестантизму якийсь час перешкоджав експансії римо-католицизму в Україну. В реформаційних ідеях вивільнення з-під влади Риму, наближення Церкви до народу, перекладів Біблії народною мовою православне українське населення вбачало зразок для оновлення власного церковного життя.

Статут ставропігійного братства, схвалений антіохійським Патріярхом Йоакимом IV, згодом слугував взірцем для інших православних братств в Галичині, на Волині і на всьому Правобережжі. Вони діяли в Перемишлі, Рогатині, Тернополі, Луцьку, Кременці, Судовій Вишні, Києві та багатьох інших українських містах.

Сучасні дослідники називають Львівську ставропігію одним з проявів реформації в Україні, оскільки вона певним чином стримувала надмірне засилля духовенства у громадському і культурному житті, виступала проти соціяльних і національно-релігійних утисків з боку польської шляхти, підтримувала визвольну війну українського народу під проводом гетьмана Богдана Хмельницького.

Головними ж напрямами діяльности Успенського братства залишалися благодійництво, заопікування бідними і хворими, відкриття нових шкіл і друкарень, притулків для одиноких і неспроможних дати собі раду в житті, створення бібліотек. Відомо, що у Львівській ставропігії працював знаменитий друкар Іван Федоров, який втік з Московщини, шукаючи творчої свободи.

Донині Львів пишається архітектурним ансамблем-шедевром на вулиці Руській, збудованим Львівським ставропігійним братством, – Успенською церквою, дзвіницею Корнякта і каплицею Трьох Святителів. Історично то був уже четвертий храм на місці колишніх дерев'яних, що давно згоріли. Архітекторами його були італійський майстер Павло Римлянин і львівські будівельники Войцех Капінос та Амвросій Прихильний. Освячено новозбудовану церкву в 1631 році з участю Київського Митрополита Петра Могили. Знавці вважають Успенську церкву зразком вдалої синтези ренесансних і українських архітектурних форм.

Подальша історія Львівської ставропігії – драматична. В останній чверті XVI ст. Римо-Католицька Церква в Польщі започаткувала так звану Контрреформацію, намагаючись посилити свій вплив на православному сході і довести до об'єднання православ'я з католицизмом під егідою Папи Римського. До того ж, на нещастя, завоювання турками-мусульманами Константинополя спричинило дуже тяжке становище у вселенському православ'ї, тому й не дивно, що до ідеї об'єднання Церков схилялися і православні єрархи в Києві, тим більше, що на словах ішлося про об'єднання на засадах рівноправности, а в перспективі очікувалося оновлення і посилення Православної Церкви, наближення до нагальних потреб нових часів.

Натомість Польща мала нешляхетний намір використати майбутню унію як сходинку до римо-католицизму, як спосіб навічного закабалення українських земель, як засіб денаціоналізації українців. І коли цей намір після 1596 року, після Берестейського собору, став набувати реальних рис, чимало колишніх прихильників унійної ідеї відійшло від неї – як, наприклад, впливовий волинський князь Костянтин-Василь Острозький.

Від тих руйнівних часів війни „Русі з Руссю" Успенське ставропігійне братство у Львові ще майже 100 років діяло у традиційному православному дусі, продовжуючи виступати проти експансії римо-католицизму, за зміцнення культурних та релігійних зв'язків західньоукраїнських земель з Україною. За це зазнавало постійного тиску з боку польської влади. Знесилене нападом шведського війська у 1704 році і розграбуванням усього ставропігійного майна, братство прийняло унію.

Наступні три поділи Польщі, у висліді яких Галичина відійшла до Австро-Угорщини, а Волинь – до Росії, змінили умови для українства і його національно-культурного виживання. Оскільки Віденська монархія мала вищі, цивілізованіші принципи, ніж московська, то українці в Галичині цим доволі вміло й енергійно скористалися. Та в імперській природі Відень не дуже відрізнявся від Москви – так само ревнував західніх українців до Сходу, як Москва східних українців – до Заходу. Ці ревнощі, властво, й спонукали австрійський уряд до ліквідування Львівської ставропігії в 1788 році.

П. Ч.

З РЕДАКЦІЙНОЇ ПОШТИ

Дозвольте слово мовити

Ми прибули в Канаду на запрошення Західньо-Канадського центру вивчення проблем глухоти при Університеті Альберти та Українського Центру засобів та розвитку університету Ґранта МакЮена. Ми є членами глухої спільноти України, і наша мова – це мова жестів.

Одна з нас – Наталія Адам'юк народилася в родині глухих. Ще в школі зформувалося бажання вивчитися на педагога, щоб дати таким, як і вона, дітям багато цікавого, пізнавального і корисного. Здавала вступні іспити до державного педагогічного інституту ім. Максима Горького нарівні з усіма і була прийнята на денне відділення. Працювала вчителем української мови в Полтавській школі для глухих дітей упродовж 20 років, а потім стала науковим співробітником і аспірантом лябораторії жестової мови Інституту спеціяльної педагогіки.

Леся Лещенко від народженння чула, але у сім років після захорювання почала втрачати слух, який згодом зовсім зник. Після закінчення школи працювала на меблевому комбінаті у групі глухих робітників в Дрогобичі. Потім була вихователем в робітничому гуртожитку і, нарешті, стала вчителькою в школі для дітей з слабким слухом. Коли Україна визнала жестову мову як засіб навчання, стала вчити дітей української жестової мови. Прийняла рішення вчитися в аспірантурі Інституту спеціяльної педагогіки.

Ми перебували в Канаді від 27 вересня до 15 грудня 2010 року.

Метою візити було вивчення особливостей навчання глухих у дошкільній, початковій і вищій ланках освіти, а також вивчення життя глухих канадців, знайомство з центрами культури глухих тощо, бо ми є носіями жестової мови і членами Українського товариства глухих.

Ми побували в навчальних закладах Едмонтону, Калґарі (провінція Альберти), Вінніпеґу (провінція Манітоби), Торонто, Мільтону (провінція Онтаріо).

В Університеті Альберти під керівництвом д-ра Дебри Расел побачили заняття глухих викладачів Рузбеї Гахреман, Ренді Дзівенки, Джоланти Лапяк, Сандри Рід. Також були плідні зустрічі з Лін МакВорі – професором відділу освітньої психології, Кірком Ферґюсоном – перекладачем жестової мови Центру глухознавства і головою Асоціяції перекладачів жестової мови Едмонтону.

Цікавим був дводенний практичний семінар на базі школи для глухих Едмонтону, який проводила досвідчений глухий педагог Анджела Стратій.

В Канадському Інституті Українських Студій Університету Альберти відбулося знайомство з Марусею Петришин – директором Методичного кабінету української мови, президентом Україознавчого консорціюму, співробітниками інституту Віталієм Шияном, Романою Бедрій, Мелодією Костюк, Володимиром Бойчуком. Ми побували в школі, де викладають українську мову як чужоземну. Відмінним вчителем є Люба Іщенко, яка показала, як невимушено спілкуються діти українською мовою.

В коледжі „NorQuest" в Едмонтоні глухий Біл Персал в індивідуальній формі працює з глухими студентами, що потребують допомоги у вивченні деяких навчальних предметів.

В коледжі „Red River" у Вінніпеґу Рік Зімер, глухий інструктор програм дослідження питань глухоти, познайомив нас з викладачами Кірою Зімер, Давидом Барком, Шеріл Бросзайт та перекладачами жестової мови Манді Макдоналд, Елен Фонж. В цьому коледжі готують перекладачів жестової мови за американською програмою, яка передбачає отримання глибоких знань з культури та історії глухих.

В коледжі „George Brown" в Торонто, де працюють чотири глухі викладачі – Вайн Нікольсон, Ненсі Т. Бланшард, Джуді Арколіно, Філіс Байтон-Вазквер, ми побачили новітню форму тестування перекладачів.

В Канаді є дев'ять шкіл для глухих дітей на 12 провінцій. Навчання глухих дітей розпочинається з п'ятирічного віку. Досконале оволодіння жестовою мовою є обов'язковим для всіх педагогів та працівників шкіл.

В Університеті ім. Ґранта МакЮена навчаються 14 осіб: сім – глухих і сім слабочуючих. Перекладачів в університеті – 12 осіб. В Університеті Манітоби усі студенти вивчають предмет „Вступ в лінґвістику американської жестової мови".

Це лише перелік того, що ми бачили, але за ним криється реальна картина життя і навчання глухих у Канаді, яку ми хотіли б бачити і в Україні.

Ми мали змогу дізнатися про життя людей, які себе вважають українцями. Нам бракує слів, щоб описати їхнє бережне ставлення до країни, яка знаходиться по інший бік Земної кулі, але така дорога для них.

В Едмонтоні кожний третій, зустрічаючи нас, підкреслював родинні зв'язки з Україною. Саме в Едмонтоні ми побачили українські церкви, книгарні, крамниці, музей спадщини культури і історії „Українське село", величезну писанку, що символізує культуру України.

Роман Петришин, директор Українського центру засобів і розвитку університету ім. Ґ. МакЮена, розповів нам про людей, що живуть у Канаді, але дбають про проґресивний демократичний розвиток України і всіляко підтримують партнерські зв'язки. Ми були вражені глибокими знаннями Р. Петришина про Голодомор. Виявляється, перший у світі пам'ятник жертвам Голодомору був встановлений саме в Едмонтоні. І це в той час, коли в Україні досі йде дискусія між високими політиками: чи був він взагалі?

Ми щиро дякуємо всім за щиру гостинність, за добрі серця, за те, що дали нам можливість відчути на власному досвіді рівність прав для всіх – чуючих і нечуючих.

Наталія Адам'юк,
Леся Лещенко,
Київ

Привіт від українців Казахстану

І ось знову над земною кулею, над Україною, над великими та малими селами і містами, де народилися і мешкають українці, пливуть малинові дзвони, сповіщаючи про Христове Різдво та Новорічні свята! Вони нагадують про ту хату, той поріг, звідки наші діди і батьки, а за ними і ми, змушені були піти у далекі світи шукати кращої долі.

Але ми завжди носимо в серці любов і пам'ять про нашу мальовничу Україну, яка у штормових умовах, всупереч внутрішнім та зовнішнім суперечностям, утверджує свою правду і волю.

То ж у ці святкові і радісні дні повіримо в перемогу добра, світла, любови, єдности і спільно з усіма українцями у світі будемо виборювати новий день для себе, для української землі!

З Різдвом, з Новим роком, шановні друзі!

Михайло Парипса,
голова Асоціяції
українців Казахстану,
Павлодар, Казахстан

Парафія УАПЦ потребує захисту

Майже 20 років тому в Цюрупинську, на Херсонщині, утворилася громада Української Автокефальної Православної Церкви (УАПЦ), духовним провідником якої став о. Леонид (Сливканич).

1993 року було зареєстровано парафію УАПЦ і виділено ділянку під храм. Через три роки утворилася й друга парафія. Спершу була думка збудувати храм на місці давньої козацької церкви Покрови Пресвятої Богородиці. Однак, площа була у заповітній зоні, де ще велися археологічні розкопи, тож будували церкву в іншому місці. 1998 року громада отримала акт на земельну ділянку під будівництво і всі дозволи, а у 2000 році вже постав величний храм. Неподалік почали будівництво другої церкви. Поряд з новобудовою зробили Дорогу пам'яті – встановили хрести у пам'ять жертв Голодомору і комуністичних репресій.

Така активна патріотична діяльність не сподобалася антиукраїнським силам і їх численним прислужникам. Приводом для початку переслідувань стала зустріч з тоді ще кандидатом у Президенти України Віктором Ющенком, яку 2004 року провели біля храму. Після цього управління земельних ресурсів почало доводити, що акт на землю був підроблений. Представники громади довели його автентичність.

Місцева влада перейшла до відвертого залякування. Настоятеля церкви кілька місяців утримували під арештом, прагнули оформити кримінальну справу. При цьому адвокатів до священика не допускали. Випустили на волю лише після втручання Президента України В. Ющенка.

Кримінальну справу тоді закрили, але про неї не забули. На початку 2010 року місцева влада поновила спробу прибрати до рук нескорені парафії і належні їм земельні ділянки. Подавали позови з вимогою скасувати право власности на землю до різних судів. Однак, судді підтвердили автентичність актів, які має громада УАПЦ. Але боротьба проводити службу в українському національному храмі державною мовою триває. На захист парафій стала Організація Українських Націоналістів (державників), представники якої зверталися до Генеральної прокуратури і народних депутатів.

Голова Центрального проводу ОУН (д) Павло Дорожинський тримає подальший перебіг справи під контролею, щоб надавати православним громадам в Цюрупинську посильну допомогу у їхній справедливій боротьбі.

Сергій Брунь,
Київ

За прикладом Молотова і Рібентропа

Преса принесла вістку, що уряд Росії забажав, щоб НАТО зобов'язалося не обороняти Литву, Латвію та Естонію. При цьому не було й слова про те, що хто ж міг би на них напасти, крім найбільшого сусіда Росії?

Беручи під увагу постанову Державної думи про „право" Росії наводити „порядки" військовим способом в цілому пострадянському просторі, не було б великого дива, якби російський танковий і моторизовано-піхотний клин раптом блискавично вдарив на ці незалежні народи.

Історичний прецедент вже існував у 1930-их роках, коли також стало відомо, що західні держави нічого не скажуть, коли всі балтійські держави раптом стануть республіками СРСР.

Коли б цей маневр було знову проведено, наступним кроком Росії було б відновлення сателітних держав – Польщі, Східньої Німеччини, Чехословаччини, Угорщини, Румунії і Болгарії, а про Україну вже годі й говорити. Вже тоді б і можна було б відновити і сибірські табори. Може б і НАТО нарешті зрозуміло, чого хоче Росія!

Д-р Василь Рождественський,
Вудгевен, Мишиґен

Станьмо на захист українців в Росії

У Росії ліквідували Федеральну автономію українців, але українці світу сидять тихо. Це є позиція самолюбів, які думають лише про себе. Ми всі добре знаємо, що Президент України Віктор Янукович не буде упоминатися за українцями у провідників Росії. Ми, українці, повинні кричати на весь світ, що уряд Росії утискує 20 млн. українців, які проживають в Російській Федерації!

Юрій Кравчук,
Вільмінґтон, Делавер

ЖИТТЯ ГРОМАДИ

Посол Юрій Щербак – про режим „реґіоналів“ і про необхідність опору

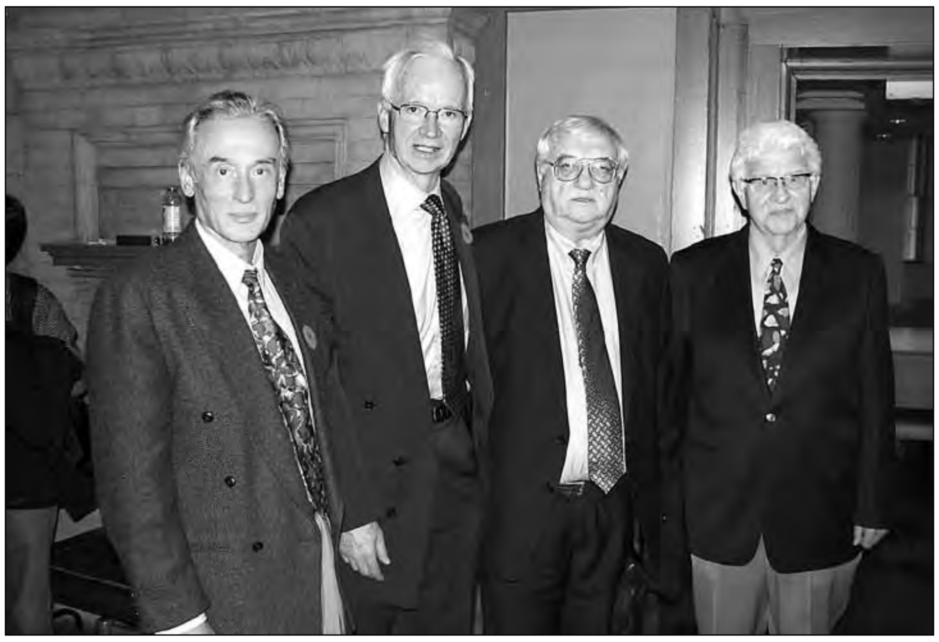
ЕДМОНТОН, Канада.– Від 23 жовтня до 7 листопада 2010 року у Торонто, Отаві, Вініпезі й Едмонтоні перебув, з серією виступів і зустрічей, колишній Посол України в Ізраїлі, США, Мексиці й Канаді д-р Юрій Щербак. Його доповіді були спонзоровані й організовані Канадським інститутом українських студій (КІУС) у партнерстві з централею Конґресу Українців Канади (КУК).

Д-р Ю. Щербак у всіх своїх виступах представляв переважно дві головні теми.

У першій, „Україна: мрії і реалії“, ішлося про внутрішню ситуацію і політику чотирьох українських президентів з часу незалежности, з головною увагою на нинішньому режимові Президента Віктора Януковича та його політиці.

У представленні другої теми, „Геополітична роля України сьогодні“, доповідач зосередився на закордонній політиці України та її орієнтаціях у контексті політики сусідніх держав та світових потуг.

Першу з цих тем доповідач представив 23 жовтня в Торонто, де він виступив перед українською громадою у пластовій домівці (Центр ім. Гуцуляків). Д-р Ю. Щербак відзначив, що Україна В. Януковича сповзає по слизькій дорозі до диктатури. Постала небезпека поступового зникнення свободи преси, прав людини, особистих свобод та тієї України, в якій українська мова й ідентичність будуть надійно захищені.

Під час семінару в Альбертському університеті: Дерек Фрейзер, заступник директора Канадського інституту українських студій Богдан Клід, Юрій Щербак та директор КІУС Зенон Когут.

Після виступу відбулася жвава дискусія, яка продовжилася за вечерею з провідниками української громади в ресторані „Золотий лев“.

25 жовтня д-р Ю. Щербак мав зустріч з президентом Освітньої фундації ім. Петра Яцика Надею Яцик, обговоривши питання про стипендії з української мови ім. Петра Яцика учням в Україні.

По полудні того дня він виступив з доповіддю „Сучасна Україна: мрії і реалії“ у Центрі ім. Мунка Торонтського університету, відтак зустрівся з представниками четвертої хвилі еміґрації з України, які поділилися своїми численними турботами в Канаді: нестачею місць праці, мовним бар'єром, тугою за батьківщиною та втратою ідентичности. Багато з них зізналися, що не залишили б України і своїх родин, якби економічна ситуація була там стабільнішою і безпечнішою.

Наступного дня д-р Ю. Щербак мав зустріч з торонтським підприємцем Ерастом Гуцуляком.

27 жовтня Юрій Щербак відбув до Отави, де наступного дня зустрівся з депутатом парляменту від Етобіко Борисом Вжеснєвським, а також депутатами Дейвідом МакҐінті, Джастином Трюдо, Боні Кромбі та спікером Пітером Мілікеном. Увечорі побував на семінарі ім. Данилева в Отавському університеті, який відкрив голова катедри українських студій проф. Домінік Арель.

Вранці 29 жовтня д-р Ю. Щербак зустрівся з представниками Міністерства закордонних справ Джоном Куром (генеральний директор відділу на Европу), Алісон Грант (заступник генерального директора) та Меделен Джонсон (відповідальна за Україну). Під час зустрічі д-р Ю. Щербак закликав Канаду продовжувати співпрацю з Україною, але бути пильною, тому що В. Янукович сконцентрував у своїх руках надмір влади і проводить політику служіння російським інтересам.

По полудні д-р Ю. Щербак виступив на семінарі ім. Данилева з доповіддю „Україна за Януковича“. Після доповіді мав зустріч з українською громадою. Ірина Бел, продюсер і ведуча „Української години“ на радіо CHIN в Отаві, взяла інтерв'ю у д-ра Ю. Щербака, яке вийшло в етер 7 листопада. Це інтерв'ю можна знайти за адресою: http://chinradioottawaukraine.podbean.com.

30 жовтня д-р Ю. Щербак відлетів до Вініпеґу, де його прийняв діючий директор Центру українських канадських студій при Манітобському університеті д-р Роман Єренюк. В університеті гість відвідав кляси з української мови й політичних студій та виступив перед університетською авдиторією.

У своїх доповідях у Вініпезі д-р Ю. Щербак розповів про історичне підґрунтя політичного й суспільного розвитку України з 1991 року, проаналізував президентство перших трьох президентів України (Леоніда Кравчука, Леоніда Кучми та Віктора Ющенка) та критично розглянув перші вісім місяців президентства В. Януковича. Доповідач підкреслив, що демократичні здобутки, які Україна досягла з часу незалежности, поступово згортаються новим урядом. Ю. Щербак закликав українсько-канадську громаду активно підтримувати проєкти розвитку громадянського суспільства та молодіжних і жіночих обмінів.

Останньою зупинкою д-ра Ю. Щербака в Канаді був Едмонтон, де він був прийнятий КІУС та Альбертською провінційною радою КУК. Дипломат двічі виступив в Альбертському університеті на запрошення КІУС та відділу політичних наук.

В Едмонтоні до д-ра Ю. Щербака приєднався Дерек Фрейзер, колишній Посол Канади в Україні, а нині старший науковий співпробітник Інституту ґльобальних студій Університету Вікторії у Британській Колюмбії. Обоє добре доповнювали один одного під час виступів, вказуючи на загрози, які несе молодій демократії України і її суверенному статусові режим В. Януковича.

6 листопада обидва дипломати разом з нинішнім Послом Канади в Україні Даніелем Кароном та Послом України в Канаді Ігорем Осташем виступили на пленарному засіданні перед делеґатами XXIII з'їзду Конґресу Українців Канади. У своїй промові д-р Ю. Щербак закликав українських канадців не піддаватися почуттю втоми від України і залишатися заанґажованими, пильними й дієвими.

В Едмонтоні д-р Ю. Щербак і Д. Фрейзер також були присутні на загальних зборах Канадсько-української фундації, на яких Д. Фрейзер погодився стати членом ради правління фундації.

КІУС

Реколекції для духовенства УГКЦ

ҐЛОСТЕР, Велика Британія. – 22-25 листопада 2010 року у монастирі оо. Бенедиктинців відбулися реколекції духовенства екзархату Української Греко-Католицької Церкви у Великобританії. Тему „Священство – дорога покликання, служіння і випробування" висвітлив о. д-р Андрій Танасійчук, викладач канонічного права на Факультеті св. Пія X у Венеції та в Папському Східньому інституті в Римі.

Була відслужена Літургія з приводу 150-річчя заснування монастиря Белмонт. Співав хор аматорів церковної музики з Валії, які вивчили візантійський спів.

Реколекційні дні закінчилися Службою Божою в день свмч. Йосафата, на вечері якого вітали о. Йосафата Лещишина з нагоди його іменин. Після Служби Божої о. А. Танасійчук мав двогодинний виклад про таїнство подружжя в канонічному праві.

Відбувся соборчик Екзархату, під час котрого Владика Гліб Лончина повідомив отців про новини в Екзархаті, а о. Микола Матвіївський пояснив економічні справи згідно з нововведеннями в податковому кодексі Великобританії.

о. Євген Небесняк

Учасники реколекцій (справа перший ряд): о. Ярослав Рій (Манчестер), о. Любомир Підлуцький (Единбург), о. Андрій Танасійчук (Венеція), Владика Гліб Лончина (Екзарх), о. Андрій Хома (Лондон); другий ряд: о. Євген Небесняк, салезіянин (Болтон), о. Йосафат Лещишин (Лондон), о. Сергій (Лондон) о. Михайло Мартинюк (Нотинґам) і о. Михайло Онацький (Брадфорд).

Працює Фонд Василя Тершаківця

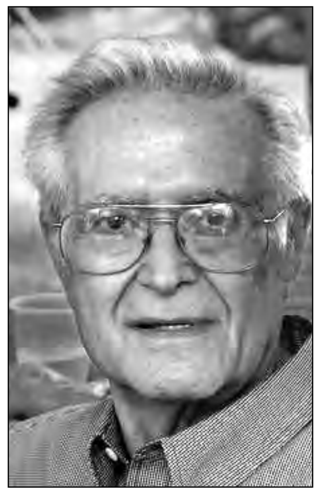
ВИПАНІ, Ню-Джерзі. – При школі ім. Лесі Українки в Моріс-Кавнті на вшанування пам'яті довголітнього учителя школи, проф. Василя Тершаківця його діти та дружина організували фонд ім. В. Тершаківця, щоб надавати підтримку обдарованим дітям школи, допомогати їм краще пізнати Україну і її історію.

І це велика нагорода дітям, бо В. Тершаківець жив Україною, переймався її проблемами і вірив у її щасливе майбутнє.

Цей фонд є пам'яттю про справжнього патріота України – В. Тершаківця.

Учні з вдячністю і любов'ю згадують свого вчителя, який справді був частинкою України на американській землі.

Олександра Завадівська

Василь Тершаківець

„Спартанки" провели річну раду

КЕРГОНКСОН, Ню-Йорк. – 39-ий пластовий сеньйорський курінь „Спартанки" провів свою річну раду 17-18 вересня 2010 року на Союзівці в присутності 48 членок та кандидаток.

Програма ради складалася з курсу куховарення за темою українського звичаю обжинок. Після вечері вечірня забава продовжувалася традиційною ватрою до ранку.

Наступного дня після фізичних вправ під проводом сеньйорки Христі Ґной-Стасюк відбулась річна нарада – перевибори курінного проводу та плянування праці на 2011 рік.

В 2010 році „Спартанки" успішно провели початковий табір (16-ий підряд) на пластовій оселі „Вовча Тропа", кінний табір (вже вдруге, зимову прогулянку при станиці Ню-Йорк, „Андріївський вечір" при станиці Нюарку, Ню-Джерзі.

Під час нарад перейшли до повного членства сеньйорки Віра Миськів та Христя Котляр, прийнято шість кандидаток – Ліду Шевчук, Катрусю Мельник, Ларису Бемко-Черник, Галину Максимовську, Ліду Буняк та Марту Лопатинську-Зварич.

Одержали підвищення ступенів Марта Попович, Оксана Гнатчук, Наталка Сейлик, Ірка Савчин, Христя Демидович та Христя Стасюк. Курінь вибрав провід на наступний пластовий рік, який очолила Марта Навроцька-Торієлі.

Олександра Завадівська

Історик Володимир В'ятрович – про архіви Служби безпеки України

Володимир В'ятрович виголошує доповідь під час семінару в КІУС. *Фото: КІУС*

КАЛҐАРІ, Альберта, Канада. – 7 листопада в Канадському інституті українських студій при Альбертському університеті виступив відомий історик з України Володимир В'ятрович з доповіддю „Розсекречення документів з архівів СБУ: досягнення на сьогодні та подальші перспективи". Як колишній директор Галузевого державного архіву Служби безпеки України (2008-2010) він є одним з найбільших авторитетів у цій ділянці і доклав чимало зусиль до розсекречення документів радянських спецслужб, зокрема про масові політичні репресії, Голодомор та придушення визвольного руху в Україні.

У своїй доповіді В. В'ятрович назвав архіви СБУ „серцевиною функціонування тоталітарного механізму", які мали б забезпечити життєдіяльність радянського режиму і контролювати всі сфери життя людини. Результатом цього стала величезна кількість зібраних радянською службою безпеки свідчень, спостережень, таємних повідомлень, компрометуючої інформації про опозиційні організації та окремих осіб. Уся ця інформація зосереджувалася у спеціальних сховищах, доступ до яких особливо ретельно обмежувався. На відміну від ідеологічно витриманих архівів комуністичної партії, архіви органів безпеки подавали чітку інформацію, на якій будувалися подальші практичні кроки влади.

В Україні найбільша колекція таких документів успадкована від КҐБ і нині міститься в Галузевому державному архіві (ГДА) СБУ. Така ситуація суттєво відрізняється від польської, чеської чи прибалтійської, де ці документи давно передано до окремого архіву або в інститути національної пам'яті. В Україні, через заполітизованість цього питання, його не вирішили навіть у найбільш сприятливий для цього період 2005-2010 років. Тому документи, які мають виключно історичну цінність, досі перебувають у віданні теперішньої спецслужби, яка розпоряджається ними на власний розсуд, часто нехтуючи чинним законодавством та маніпулюючи в політичних цілях.

Хронологічно матеріяли ГДА СБУ охоплюють період від 1918 року (часу створення сумнозвісної „Чрезвычайной комиссии" – Че-Ка) до останніх днів існування Радянського Союзу у 1991 році. Крізь призму цих документів можна оглянути „зсередини" весь радянський період історії України, дати відповіді на сотні питань про минуле, які досі гаряче дискутуються в суспільстві, сказав В. В'ятрович.

Весь масив історичних документів архіву СБУ (а це понад 800 тис. справ, окремі справи містять по кілька десятків томів) згрупований за фондами, що об'єднують матеріяли за темами.

Найбільшим є масив кримінальних справ – сотні тисяч свідчень жертв масових політичних репресій 1920-1950-их років та наступного витка терору проти інакодумців у 1960-1980-их роках. Тут величезна кількість конфіскованих документів організацій та окремих осіб, які боролися проти режиму, починаючи від матеріялів повстанських загонів Центральної і Південної України 1920-их років і закінчуючи документами Народного Руху України кінця 1980-их-початку 1990-их років. Серед цих конфіскатів – унікальна колекція документів ОУН та УПА (понад 240 томів).

Усі ці документи чи не найкраще показують масовість антирадянського опору в країні і те, що режим протягом усього часу існування СРСР тримався на насильстві супроти своїх громадян, твердив доповідач.

Безпосередньо про роботу органів безпеки СРСР розповідають тисячі нормативно-розпорядчих документів та інформаційно-аналітичних записок, створених для вищих органів влади. В них містяться узагальнені відомості щодо державно-політичного, соціяльно-економічного, культурного й духовного життя України, громадсько-політичної діяльности закордонних українців, статистичні зведення про результати роботи каральнорепресивної системи. Серед цієї групи документів є аґентурні справи, що містять інформацію про співпрацю певних осіб з органами безпеки СРСР. Є тут оперативно-розшукові справи, що містять зібрану КДБ інформацію про особу чи групи осіб, що викликала зацікавлення спецслужб. Такі документи чи не найкраще відображають грубе втручання спецслужб у приватне життя громадян та їхнє фізичне й духовне нищення шляхом підслуховування, зовнішнього спостереження, доносів, перлюстрації листування та ін.

В. В'ятрович відзначив той факт, що чекісти стежили не лише за своїми громадянами, а й за українцями у вільному світі, намагаючись завадити їхній організованій діяльності. Наприклад, у Канаді вони вдавалися до відвертих провокацій, щоб скомпрометувати місцеву діяспору, яка мала значний вплив на канадську владу. Доповідач навів приклади фальшування листів, написаних ніби від імені місцевих українських організацій; проведення низки акцій аж до погроз терористичними актами.

„Проте архів був не лише місцем, де їх ховали від стороннього ока, але й місцем, де їх знищували, – зазначив В. В'ятрович. – Великі чистки архіву з метою приховування слідів злочинів режиму відбулися в 1944, 1953, 1954 роах, і востаннє – в 1990 році. Тоді найбільше нищили документи 1960-1980-их років, в яких могла міститися компрометуюча інформація про тодішніх співробітників. Саме в той час було знищено багатотомну оперативно-розшукову справу „Блок" про боротьбу з дисидентами в Україні. Від неї залишилися лише доповідні КҐБ на ім'я Володимира Щербицького, складені на основі її матеріялів".

Завдяки старанням В. В'ятровича та його колеґ багато з документів побачили світ у вигляді книжкових публікацій, у спеціялізованому журналі „З архівів ВУЧК-ҐПУ-НКВД-МҐБ-КҐБ" та вміщені до мережі інтернету. Протягом 2008-2010 років було налагоджено співпрацю з подібними архівами в країнах Східньої Европи – внаслідок підписання угоди про співпрацю з польським Інститутом національної пам'яті та Інститутом досліджень тоталітарного режиму Чеської республіки. В 2009 році архів видав унікальне видання „Путівник по фондах архіву СБУ", який дозволяє зорієнтуватися у структурі та основних масивах його документів. У всіх 25 обласних центрах України створено залі електронного архіву, в яких може працювати кожен бажаючий. В перспективі плянувалося створення спеціяльного веб-сайту для розміщення цих матеріялів.

Вказавши на останні значні досягнення з оприлюднення секретних архівів, доповідач у той же час відзначив намагання нової влади наслідувати Росію і обмежувати доступ до цих унікальних документів. Проте такі спроби вже викликали гостру реакцію в Україні і за її межами.

В. В'ятрович вважає, що така громадська позиція є надзвичайно важливою не лише задля відстоювання права на правду про минуле, але й задля відстоювання демократичних принципів сьогодні. Тільки через повне викриття злочинів минулого українське суспільство зможе дійти до їх морального і юридичного засудження і таким чином ґарантувати, що вони ніколи не повторяться.

В. В'ятрович є засновником і головою Вченої ради Центру досліджень визвольного руху, автором численних публікацій, серед них – монографій „Рейди УПА теренами Чехословаччини" (2001) та „Ставлення ОУН до євреїв. Формування позиції на тлі катастрофи" (2007). Нині історик проводить дослідження в Українському науковому інституті Гарвардського університету. В Едмонтоні В. В'ятрович узяв участь у з'їзді Конґресу Українців Канади, виступив в українській радіопрограмі та дав інтерв'ю газеті „Edmonton Journal".

Микола Сорока

Гість церкви – співак з України

ЮНІОН, Ню-Джерзі. – 26 грудня Українську євангельську церкву відвідав автор і виконавець християнських пісень Олег Майовський, який розповів про своє творчу діяльність і заспівав кілька пісень. У свої подорожі у США він виступав у Ню-Йорку, Чикаґо, ряді міст Савт-Дакоти, Мінесоти, Ню-Джерзі.

Композитор, поет і співак Олег Майовський. *Фото: Л. Хм.*

О. Майовський народився в селі Довге, Тернопільська область, в родині служителів Української Греко-Католицької Церкви, закінчив диriґентський відділ Київського університету культури. Його пісні виконували вокальний гурт „Анна-Марія", відомі співаки Олександер Пономарьов, Віктор Павлик, Оксана Пекун та інші. Він записав шість компакт-дисків і відеофільм з ґала-концерту. На концертах з ним співає також дружина Олена. У них є три сини. Обоє належать до Всеукраїнської християнської асамблеї.

З приводу придбання компакт-дисків О. Майовського можна звернутися до нього на електронну адресу: mayovsky@ukr.net.

Л. Хм.

Українському спортовому осередкові „Тризуб" виповнилося 60 років

Роман Лужецький

Минуло 60 років від створення Українського спортового осередку „Тризуб" у Філядельфії. У 1950 році з напівголодної і зруйнованої Европи до Америки прибули десятки тисяч нових еміґрантів. Серед них значну частку складали українці. Більшість з них вирішили не повертатись на батьківщину, окуповану сталінським режимом. Це була політична еміґрація.

Багато молодих людей, які ще в Україні чи, пізніше, в таборах переміщених осіб захоплювались спортом, почали створювати спортові секції та футбольні команди. Одна з них ще з 1949 року діяла при товаристві „Самопоміч". Керівником цієї секції був Петро Котельницький. Він організував дружину копаного м'яча під назвою „Український спортовий клюб", яка провела кілька товариських змагань з місцевими дружинами. В тому ж часі була організована дружина юнаків, якою опікувався Богдан Поритко. Обидві дружини були зареєстровані у Лізі копаного м'яча PSL (Philadelphia Soccer League – PSL).

В березні 1950 року було скликано загальні збори, на яких вибрано першу управу товариства в такому складі: Володимир Блавацький – голова, Олександер Яремко і Мирон Студент – заступники голови, д-р Ярослав Бернардин – секретар, Володимир Варварів – скарбник і Роман Пазуняк – менеджер. На зборах вирішено назвати товариство Українським спортовим осередком „Тризуб" (УСО „Тризуб").

Фарбами товариства названо черво-чорну. У таких фарбах мали бути сорочинки змагунів під час виступів на змаганнях. УСО „Тризуб" було зареєстровано в PSL як „Ukrainian-American Sports Club."

Уже з осені 1950 року команда копаного м'яча почала змагання за першість Ліґи. Скоро організувались ланки таких видів спорту, які не вимагали власних приміщень чи знарядь.

Після смерти голови Товариства св. п. В. Блавацького його наступник Роман Савчак зумів згуртувати навколо себе людей, які розвинули досягнення попереднього правління і піднесли їх на новий рівень.

(Закінчення на стор. 12)

З досягненням на футбольних полях найкращого футболіста Америки 1976-1980-их років Володимира Чижовича вітає Президент США Джимі Картер.

Представники Українського спортового осередку „Тризуб" Ігор Чижович та Ярослав Козак вітають чемпіона України команду „Дніпро" на грі проти збірної США у 1989 році.

На „Тризубівці" відбувся бенкет

ГОРШАМ, Пенсильванія. – На оселі „Тризубу" 13 листопада 2010 рокувідбувся ювілейний бенкет з нагоди 60-річчя цієї спортової організації. Залю виповнили гості – представники численних організацій, спортових товариств і преси з різних міст США. Програму вечора відкрив і провів молитву майстер церемонії Євген Луців. Офіційну частину бенкету відкрив промовою Ярослав Козак – голова Українського спортового об'єднання (УСО) „Тризуб".

Господар вечора зачитав привіти, представив почесних гостей та подякував дирекції Української Федеральної Кредитової Кооперативи „Самопоміч" у Філядельфії за княжий дар у сумі 10 тис. дол. на розвиток „Тризубу".

Я. Козак у своєму виступі сказав: „Ці особливі роковини, які ми відзначаємо сьогодні, мають велике значення. 60 років тому було засновано „Тризуб", першим головою якого обрано св. п. Володимира Блавацького. Ми в „Тризубі" маємо давніх гравців, які активно протягом 60 років брали і надалі беруть участь у праці нашого товариства".

Я. Козак згадав усіх видатних спортовців „Тризуба" – під оплески присутніх. Хвилиною мовчання вшановано пам'ять померлих діячів і спортовців.

З святковим словом виступили Богдан Сірий – українською мовою, та Тарас Козак – англійською мовою.

Я. Козак нагородив заслуженими відзнаками „Тризубу" Ігоря Чижовича за проведення діяспорних олімпіяд, Михайла Юрчака – довголітнього провідника (впродовж 40 років) головної команди „Тризубу" з копаного м'яча, Теда Колпа – за 32-річну працю на оселі, Данила Ниша – директора молодіжних турнірів за кропітливу тренерську роботу з дітьми.

Голова Української Спортової Централі Америки і Канади Ириней Ісаїв вручив голові Спортової управи „Ukrainian Nationals" Т. Козакові перехідну чашу з футболу на вічне зберігання.

Заступник голови УСО „Тризуб" Орест Лисюк, підготував хроніку 60-річної історії спортового осередку у фотографіях і показав гостям на великому екрані.

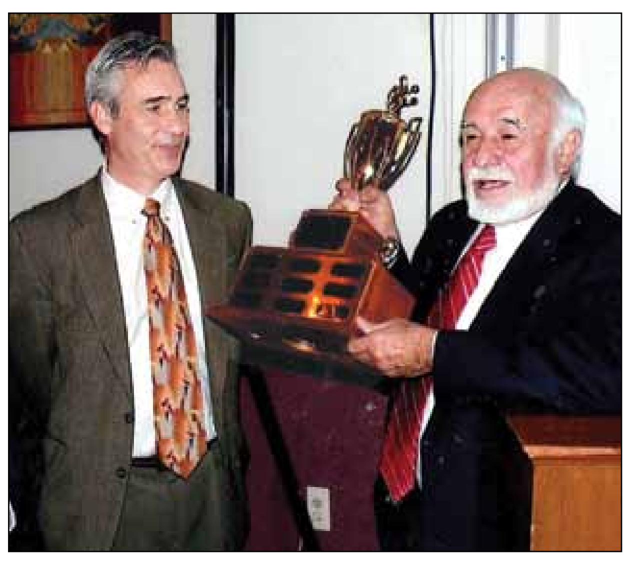
У мистецько-розважальній частині бенкету виступила Інеса Тимочко-Декайло зі Львова – чарівні звуки її скрипки торкнулися кожного серця.

Під „Многая літа" товариству закінчився бенкет.

Роман Лужецький

Нагородження відзнакою „Тризуба" (перший ряд зліва, з плякетами): Михайло Юрчак – провідник головної футбольної команди, Ігор Чижович – голова комітету чотирьох діяспорних олімпіяд, Тед Колп – головний будівельник „Тризубу", Данило Ниш – директор молодіжних футбольних турнірів, (другий ряд зліва): Євген Луців – заступник голови „Тризуба", Адріян Гаврилів – головний бухгалтер „Тризуба", Ярослав Козак – голова УСО „Тризуб", Орест Лисюк – заступник голови „Тризуба". Фото: Роман Лужецький

Голова Української Спортової Централі Америки і Канади Ириней Ісаїв (праворуч) вручає голові Спортової управи „Ukrainian Nationals" Тарасові Козакові перехідну чашу з футболу на вічне зберігання в „Тризубі".

Українському спортовому...

(Закінчення зі стор. 11)

У перше п'ятиліття „Тризуб" мав 230 членів і 112 змагунів. Дві дружини відбиванки стали переможцями філядельфійського „Recreation Center", а дві дружини шахістів здобули перші місця і перехідну чашу Філядельфії за 1955-1956 роки. Дружина копаного м'яча здобула перехідну чашу щоденника „Америка" і чашу на турнірі футбольних дружин в Ню-Брансвіку, Ню-Джерзі. У змаганнях за професійну чашу „Тризуб" програв лише дружині „Юрик Трокерс", яка належала до екстра-кляси копаного м'яча на Сході Америки. А у боротьбі за аматорську чашу „Тризубу" щастило ще більше. Молода дружина копаного м'яча, яка була побудована на вихованцях-юніорах і двох ветеранах (д-р Іван Павлічка і Володимир Гарасим), впевнено здобула віце-чемпіонство, хоч і мала всі шанси стати чемпіоном США.

Фіналісти Аматорської Чаші Америки у 1956 році. Зліва (перший ряд): В. Куденко, В. Чижович, П. Світенко, С. Чернявський, І. Павлічка, Я. Козак, Б. Сеник, І. Чижович, В. Воланюк, Е. Чижович, В. Марчук, Н. Варварюк і В. Гарасим.

Велике значення для подальших успіхів мало придбання нерухомости в дільниці на Норт-Брод-стріт, у північній частині Філядельфії, де в той час найбільше оселялось українців.

З того часу „Тризуб" організаційно працював у трьох напрямках: ланка господарська займалася домом, спортивні ланки опікувались професійною дружиною копаного м'яча, що виступала під назвою „Philadelphia Ukrainian Nationals", аматорська ланка обіймала копаний м'яч, відбиванку, настільний теніс, шахи і плавання.

Власна домівка стала популярним місцем зустрічей, виступів художніх колективів, проведення всіляких презентацій. До того часу для тренувань професійної і аматорських команд доводилось користуватись чужими майданчиками. І навіть у таких умовах спортові ланки мали значні успіхи – як головна команда копаного м'яча, так і аматори. Управа Товариства запросила фахового тренера С. Глісовича, колишнього змагуна футбольної репрезентації Юґославії.

У 1960-их роках футбольна команда „Тризуба" здобула перемоги в чотирьох чемпіонатах Америки (1960, 1961, 1963, 1966 роки) та репрезентувала США в Сальвадорі у присутності 102 тис. глядачів на іграх.

Успішним був виступ „Тризуба" і на міжнародній арені. Головна дружина приймала суперників з Австрії, Німеччини, Шотляндії, Англії („Манчестер Юнайтед") та інших країн.

У 1978 році головою Товариства знову обрано Р. Савчака, а його заступниками – Богдана Сірого і Ярослава Козака. Їм пощастило знайти і купити 38 акрів землі в місцевості Горшам, Пенсильванія. Відразу після купівлі почалася розбудова новонабутої посілости. Позичку використано лише на придбання будівельних матеріялів. Роботи проводили самі члени і симпатики товариства, щоб перетворити кукурудзяне поле на спортовий комплекс. Деревами, квітами і садом займався Іван Скіра.

Тепер спортовці мали свою базу для тренувань, а українська громада – місце для проведення великих імпрез. Першою з них стала 70-та річниця Спортового товариства „Україна". Новообрана управа „Тризубу", на чолі з головою Ігорем Чижовичем, доклала багато зусиль, щоб це свято відбулося якнайкраще. Гостями імпрези були спортовці США, Канади і навіть Австралії.

Ще однією визначною подією четвертого десятиліття було довершення будови і посвята дому на „Тризубівці", про який мріяли члени товариства від перших днів його існування. Всі ці події викликали велике піднесення серед української громади. Багато батьків зголосили своїх дітей до дружин копаного м'яча, яких було створено сім – відповідно до віку. Дружина, що змагалась у „мейджор"-дивізії здобула чемпіонат за 1982-1983 рік і чашу з нагоди 25-ліття ліґи. Інші ланки так само працювали успішно.

Знаковим для товариства і всієї громади було проведення Другої Української спортової олімпіяди і Здвигу молоді, присвячених 1,000-літтю Хрещення України. Підготування і проведення такої маштабної імпрези вимагало багато праці і зусиль великої кількости людей. У цьому спортовому святі брали участь 12 товариств, 712 змагунів виборювали першість у восьми видах спорту. За подіями Олімпіяди спостерігали біля 10 тис. глядачів. У кінцевому показнику УСО „Тризуб" зайняв перше місце.

Про успіхи Української олімпіяди широко сповіщала українська і американська преса.

„Тризуб" пишається трьома братами – Ігорем, Євгеном і Володимиром Чижовичами. Двоє з них, Євген і Володимир, тризубівські вихованці, вийшли на всеамериканську спортову арену, як також і Леонід Луценко. Є. і В. Чижовичі присвятилися спортовому навчанню, особливо футбольному, як тренери-менеджери американської і української молоді взагалі. В ієрархії американського футболу вони вийшли на найвищий рівень. В. Чижович (знаний як „Дзюхо") осягнув небуденний успіх і шість разів був визнаним найкращим футболістом Америки. В. Чижович виконував функції директора школи Американської футбольної федерації; він був головним тренером США в іграх за Світову чашу, на Олімпіяді, в Пан-Американських іграх із збірної молодіжної команди США. В. та Є. Чижовичі занесені до Залі футбольної слави США.

Наступне, п'яте десятиліття проходило під знаком зміцнення зв'язків з Україною. Однією з головних подій того часу був приїзд на двотижневий побут і низку змагань футболістів „Карпат" зі Львова.

А через рік спортовці „Тризуба" у збірних командах Української Спортової Централі Америки й Канади (УСЦАК) відвідали Україну у програмі святкування Спортового товариства „Україна" (Львів). Ця тритижнева поїздка по Україні для багатьох була першими відвідинами Батьківщини після виїзду на еміґрацію, а для їхніх дітей, народжених в Америці чи Канаді – першим знайомством з землею батьків. П'ятьма літаками до Львова прибуло майже 400 представників української діяспори з США і Канади, Австралії і Польщі. Господарі і організатори свята – крайова управа Української спортової організації (УСА), львівський обласний спортовий комітет, футбольний клюб „Карпати", а з боку гостей УСЦАК та Управа „Тризубу" зробили все можливе, аби це свято надовго запам'яталось його учасникам.

50-ліття відзначене було подальшою розбудовою „Тризубівки". У липні 2000 року, в рік 50-річчя УСО „Тризуб," відбулася чергова Третя Українська діяспорна олімпіяда. Учасників змагань вітали тогочасний віце-прем'єр України Микола Жулинський, член Національного Олімпійського Комітету (НОК) України Володимир Бринза, представниця НОК України в США і Канаді Лариса Барабаш-Темпл, президент Світового Конґресу Українців Аскольд Лозинський, олімпійська чемпіонка Оксана Баюл та інші відомі діячі з України та діяспори. Столицею Олімпіяди була Філядельфія.

Наступна – Четверта Українська олімпіяда відбулася 4-6 липня 2008 року теж у Філядельфії під патронатом УСЦАК на чолі з її головою Мироном Стебельським за активної участі провідних українських спортових клюбів – УСО „Тризуб" та „Чорноморська Січ" (Випані, Ню-Джерзі). В ній взяли участь збірні команди українських спортових осередків США та Канади. Разом було понад 500 учасників змагань.

Діловий комітет Олімпіяди очолював голова Управи УСО „Тризуб" І. Чижович. Велику увагу за останні роки було приділено роботі з молоддю від восьми до 19 років, яку веде директор футбольного турніру Данило Ниш. На цей турнір весною з'їжджаються на „Тризубівку" близько 200 команд хлопців і дівчат з різних штатів Америки.

За 60 років брали на себе відповідальність і організували навколо себе ініціятивних і наполеглених у досягненні поставленої мети президенти „Тризубу" В. Блавацький, Р. Савчак, Іван Щупаківський, О. Яремко, Євген Зиблікевич, Лев Яцкевич, Роман Голубінка, Степан Бриндзей, Ігор Чижович, Богдан Сірий, Орест Лесюк, Євген Луців та Ярослав Козак.

Дружина копаного м'яча "Тризуба" – чемпіони ЗСА 1960, 1961, 1963 і 1966 років. Перший ряд, зліва: М. Нога, Р. Манджіні, І. Ферейра, В. Чижович, І. Скат, Є. Татоян. Другий ряд, зліва: О. Ілай, І. Бородяк, Н. Варварюк, Е. Кравець, О. Ферейра, А. Рач, Л. Олівер, К. Яковиша, О. Свіч, С. Глісович (тренер і менеджер).

Зустріч дослідників спадщини філософа Григорія Сковороди

Зустріч дослідників спадщини Григорія Сковороди в Мюнхені.

МЮНХЕН, Німеччина. – Круглий стіл „Григорій Сковорода – український Сократ" провело 4 грудня 2010 року Німецько-українське наукове об'єднання з нагоди 288-ої річниці від дня народження видатного українського християнського філософа-богослова, письменника, педагога Григорія Сковороди.

У залі Парафіяльної церковної домівки розпочався науковий вечір. Стіл був прикрашений ялинковими гілками і свічками, на столі стояла дерев'яна скульптура Г. Сковороди.

З доповіддю „Сучасні погляди на філософію Григорія Сковороди" німецькою мовою виступила д-р Марта Обераух-Мельничук.

Проф. Даріяна Блохин виступила з доповіддю „Перші дослідження спадщини Г. Сковороди в Німеччині українськими діяспорними вченими. Архівні матеріяли". Вона презентувала книгу Григорія Верби „Ключ до християнської філософії Григорія Сковороди" (Тернопіль, 2007. 655 стор.).

Були також презентовані книги, які вийшли в світ в Україні з тематики сковородознавства.

Дарина Тетеріна-Блохин

Святковий обід у відділі ОУА

НЮ-ЙОРК. – 28 листопада 2010 року ню-йоркський відділ Об'єднання Українців Америки (ОУА) влаштував, як і кожного року, в Українському Народному Домі святковий обід з нагоди Дня Подяки. Прибуло багато членів Об'єднання – мешканців Ню-Йорку.

Ведуча, заступниця голови Відділу Надія Савчук привітала присутніх та попросила до слова голову відділу Наталію Думу, яка розповіла історію свята Дня Подяки в Америці, а о. Бернард Панчук виголосив молитву „Отче наш", яку заспівали всі присутні. Зібраних привітав зі святом голова Головної управи ОУА у США Олег Лопатинський.

В мистецькій частині виступили з співом та поезією Левко Лопацький, Ганна та Микола Луцаки, а Н. Дума прочитала гумореску. На закінчення свята о. Юрій Базилевський провів вдячну молитву.

Спонзором обіду була кредитівка „Самопоміч" в Ню-Йорку.

Відбулась також поїздка до Помони, Ню-Йорк, де її учасники затримались у великому ресторані „Бройгавз".

Було організовано відвідання театру „Радіо-Сиґі" на різдвяну програму.

Група членок мала можливість пройти курс лекцій про здоров'я для людей похилого віку, проведений міським відділом для старших віком людей. Відбуваються щотижня руханка, бесіди та популярне „бінґо". Відділ спонзорує суботню Школу українознавства, директором якої є Ольга Теребус-Кекіш.

Домівка „Самопомочі" відкрита п'ять днів на тиждень, в ній є постійна працівниця Оксана Лопатинська та кілька днів у тижні працює Ірина Далесіо.

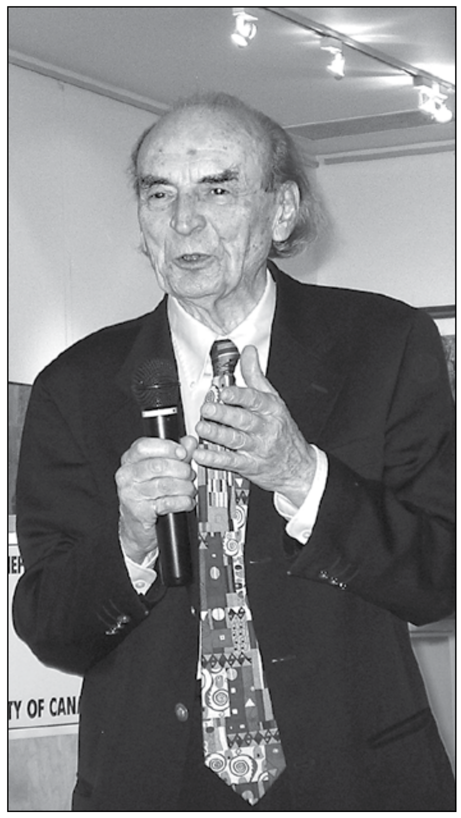
Олександра Юзенів

Учасники святкового обіду в Об'єднанні Українців Америки.

Доповідь про українське бароко

ТОРОНТО. – 19 листопада 2010 року у приміщенні Канадсько-Української мистецької фундації з доповіддю про українську церковну архітектуру доби Івана Мазепи в західньо-европейському контексті виступив проф. Радослав Жук.

Виступає проф. Радослав Жук.
Фото: Дарія Даревич

Промовець – особа надзвичайно шанована як в Канаді, так і далеко поза її межами. Видатний архітектор нашого часу, він уславився своїми чудовими проєктами, особливо українськими церквами, що милують око його сучасників в Торонто і Вініпеґу, Калґарі і Рочестері, Тандер Бей (Онтаріо), Тиндалі (Манітоба), Керґонксоні (Ню-Йорк), а віднедавна – й у Львові в Україні. За прекрасні будівлі, в яких органічно поєднані риси традиційної дерев'яної архітектури українських Карпат з досягненнями модерної архітектурної думки, проф. Р. Жук був неодноразово відзначений престижними нагородами, серед них – найвищою в Канаді медалею Генерала-губернатора за храм св. Стефана в Калґарі.

Р. Жук – не лише блискучий архітектор-практик, він також і глибокий знавець історії та теорії архітектури, який довгі роки навчав студентів у Торонтському університеті та університеті МакҐіл в Монреалі. Тому цілком зрозуміло, що його доповідь зібрала велику громаду зацікавлених слухачів.

Як відомо, гетьман І. Мазепа був великим меценатом архітектури та мистецтва. Він ініціював та фінансував спорудження багатьох чудових будівель в Україні, особливо величних церковних храмів, а також відбудову таких визначних пам'яток княжої доби, як собор св. Софії та Михайлівський собор у Києві, чи Троїцький собор у Чернігові. Ці будівлі багатьма істориками вважаються шедеврами української архітектури, взірцями українського національного варіянту барокового стилю.

У своїй доповіді проф. Р. Жук зробив спробу прослідкувати джерела української архітектури на основі аналізи архітектурних плянів різноманітних храмових будівель різних епох та країн Европи.

Як зазначив промовець, у храмовій архітектурі різних епох віддзеркалилися різні концепції пошуків людиною дороги до Бога. Перші церкви брали за взірець римські будинки: круглий, на зразок Пантеону, з головною центральною частиною; і базиліканський, подовгастий, з визначеним відчуттям напрямку до апсиди. На основі різноманітних поєднань обох плянів було збудовано багато церков, зокрема й у Візантії, звідки один з варіянтів імпортовано в Україну княжих часів (типовий приклад – собор св. Софії у Києві). Епоха Відродження принесла нову концепцію пізнання Бога – через досконалість геометричних форм. Такими досконалими формами вважалися коло, квадрат, гексаґон та октаґон, тому розповсюдженим є плян храму у формі рівнораменного – грецького – хреста, з домінуючою центральною частиною. Епоха бароко принесла нові ідеї. Поступ науки, відкриття у ділянках астрономії, геометрії та тригонометрії давали підстави вірити, що Бога можна відчути на землі. Архітектурні форми стали динамічними, а одним з улюблених плянів організації внутрішнього простору храму став подовгастий латинський хрест.

На думку проф. Р. Жука, досягнення західньоевропейської архітектури були добре відомі українським будівничим за часів І. Мазепи. Багато церков було збудовано за пляном латинського хреста, як, наприклад, Братська церква та церква св. Миколая на Подолі, та Троїцький собор в Чернігові. Плян рівнораменного хреста зустрічається рідше, однак, і його можна знайти. Зокрема такий плян було покладено в основу церкви Спаса на Берестові, що була зведена на частині фундаменту давнього візантійського храму, та церкви св. Георгія у Видубицькому монастирі.

То що ж можна вважати властиво українським у церквах мазепинського бароко? Оригінальність – в індивідуальній інтерпретації запозичених елементів, їхньому групуванні, неповторному ритмі. Наприклад, прототип переднього фасаду багатьох українських церков з трьома вежами можемо знайти у Зальцбурґу, однак, якщо австрійська церква має дві бокові вежі вищі від центральної, то Троїцький собор в Чернігові – навпаки, бокові вежі нижчі від центральної, що надає йому неповторного вигляду. Унікальним для українського бароко є і багата оздоба стін, що викликає в уяві вигадливі українські вишивки.

Доповідь проф. Р. Жука викликала багато питань та жваву дискусію. Дослідження видатного архітектора довело ще раз органічну вросліть української культури в загальноевропейський контекст.

Дагмара Турчин-Дувірак

Яким буде у Вашінґтоні Пам'ятник жертвам Голодомору?

Алла Роджерс

Столиця США має ряд пам'ятників на честь героїв і переможців, а також для пам'яті про війни та вияви нелюдяности. Однак, досі в місті не було пам'ятника, присвяченого жертвам Голодомору 1932-1933 років в Україні.

Історики, науковці та уряди різних країн офіційно визнали радянську політику проти українського народу і його національної ідентичности геноцидом. Українці в США отримали дозвіл увічнити пам'ять про цю історичну трагедію.

Було оголошено конкурс на найкращий проект пам'ятника, на якийі надійшло 52 проєкти, з яких вибрали п'ять фіналістів.

До складу журі ввійшли громадяни України, а також українці з США та Канади. Серед п'яти фіналістів виявилася лише одна громадянка США, інші четверо – з України.

Однак, тривалі й нелегкі дискусії, напружений перебіг конкурсу завершилися промовистою мовчанкою. Громадськість, без сумніву, повинна довідатися про наслідки цього важливого проєкту.

Хронологія подій

3 січня 2006 року Конґрес США дозволив Кабінетові міністрів України „встановити пам'ятник на землі у федеральному окрузі Колюмбія для вшанування пам'яті жертв українського Голоду-геноциду 1932-1933 років". Цього вдалося досягнути завдяки спільним зусиллям Посольства України і Національного комітету Голодомору під керівництвом Михайла Савкова (молодшого).

У 2008 році, після розгляду численних пропозицій, було схвалено місце для пам'ятника на перехресті вулиць Норт Капітоль, Масачусетс і Ф (Північний захід Округи Колюмбії). 2 грудня 2008 року це місце благословили єрархи Української Православної та Української Католицької Церков.

У церемонії взяли участь офіційні представники США та українського уряду, включно з дружиною тодішнього Президента України Катериною Ющенко.

У жовтні 2009 року український уряд виділив 5 млн. грн. на спорудження пам'ятника, а Міністерство культури і туризму України оголосило міжнародний конкурс на створення меморіялу. Оцінювання проєктів відбулося в Києві.

У грудні 2009 року серед 52 анонімно поданих проєктів було вибрано п'ять фіналістів. Найбільшу кількість голосів набрали Олександер Дяченко, Ляриса Курилас, Борис Данилюк, Юлій і Лев Синькевичі, Ігор і Людмила Гречаники.

До складу журі ввійшли представники Америки Радослав Жук, Дарія Кульчицька, Богдана Урбанович і колишній Посол України в США Олег Шамшур. Решта членів журі – з України.

Досі не було офіційного оголошення про результати конкурсу. Невідомо, хто і як обиратиме „переможний" проєкт з числа фіналістів. Згідно з американськими законами, пам'ятник має бути споруджений не пізніше 2013 року.

Конкурс і фіналісти

Згідно з вимогами конкурсу, проєктні подання включали перспективні креслення, технічні креслення, моделі і опис проєкту. Варто відзначити, що учасникам рекомендували утримуватися від використання відверто релігійної символіки, оскільки пам'ятник буде розташований на федеральній землі.

Борис Данилюк. „Рушник". Для українців цей образ сповнений символізму. Рушником сповивали новонароджених, на рушнику опускали в могилу труну. Сільські старшини носили рушники як відзнаку досвіду й мудрості, ними прикрашали ікони в хатах і церквах, а весільні пари складали обітницю перев'язавши руки щедро вишитими родинними реліквіями.

Олександер Дяченко. „Зруйнована куля". Куля – це символ миру, єдности, цілости, нескінченности, космосу, це потужний прадавній архетип. У пропонованому проєкті куля розтята, її цілість порушена. Вона розташована на простому трикутному постаменті, посеред зеленого трикутника трави, де перетинаються два шляхи, творячи хрест.

Ігор і Людмила Гречаники. „Росточок".

Борис Данилюк. „Рушник".

Ігор і Людмила Гречаники. „Росточок". Пара бронзових рук підноситься над композицією, ніби благаючи милости, їжі. Руки стражденні, зап'ястки тонкі, крізь шкіру проступають вени і сухожилля. Руки завжди вабили мистців своєю складністю й багатозначністю, здатністю передати емоції не гірше від людського обличчя.

Ляриса Курилас. „Поле пшениці". Пшениця, врожай зерна, хліб, житниця – все це безпосередньо асоціюється з Україною протягом тисячоліть. На стіні зліва направо бронзовий барельєф пшениці поступово переходить у неґативний рельєф. Там, де пшениця відступає вглиб, виникає напис „Голодомор 1932-1933". Напис справа на стіні розповідає про історичні факти сталінського геноциду. Багато уваги присвячено також озелененню місця: зі зміною пір року дерева, змінюючи колір, надають пам'ятникові щоразу нового вигляду. Над ґранітним рельєфом підноситься постать селянина, який пропонує глядачеві торкнутися скульптури чи, можливо, відчути її в інший спосіб; цей прийом було успішно використано у В'єтнамському меморіялі у Вашінґтоні. Автор зумисне спроєктував простір так, щоб тут могло перебувати одночасно якомога більше людей. Завдяки тому, що композиція вузька й розтягнута по горизонталі, і в той же час підноситься над глядачем, виникає вишукана гармонія й ілюзія простору на порівняно невеликій площі.

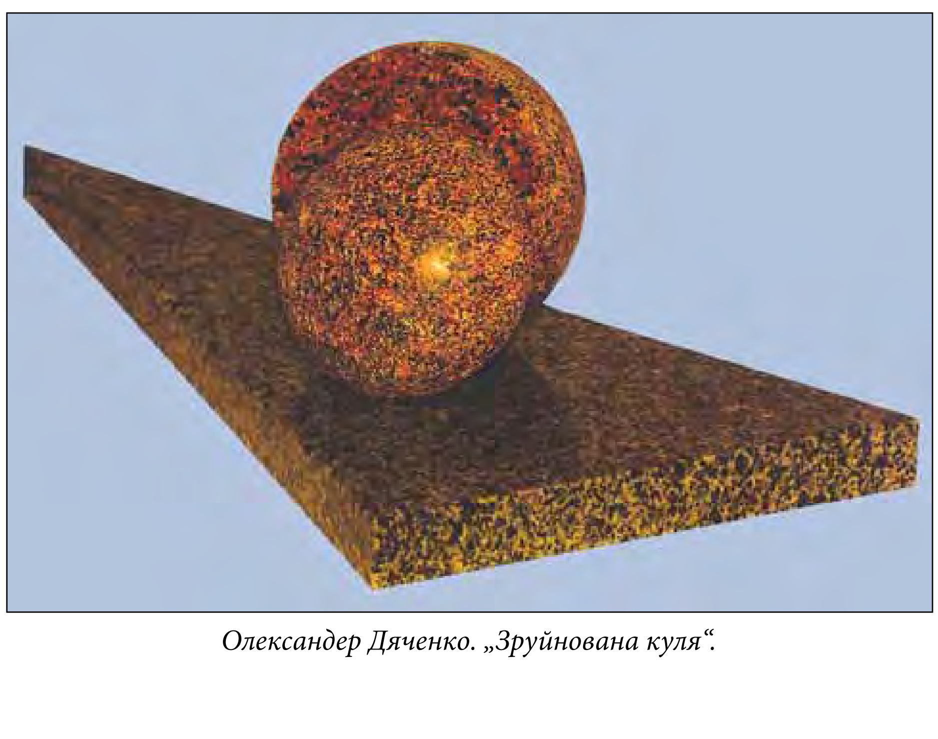
Юлій та Лев Сінькевичі. „Краплі сліз на пшеничному полі". Для створення елементів пам'ятника знову використана плідна асоціяція пшениці і врожаю з Україною. Автори запропонували засіяти трикутник землі справжньою пшеницею. На золотому килимі пшениці з'являються два кристалічні кола, що відбивають світло. На перший погляд, доволі футуристичний, або й науково-фантастичний вигляд спонукає глядача дошукуватися смислу. Контраст між природними асоціяціями, які викликає пшениця, і блискучим матеріялом посеред збіжжя одразу викликає питання: що б це могло бути? Попри відсутність архітектурних елементів, запропонованих в інших проєктах, цей образ справді вражає.

Висновок

Зараз необхідно оцінити переваги усіх пропозицій і зробити остаточний вибір, щоб можна було розпочати будівництво до 2013 року – встановленого кінцевого терміну. Окрім творчої концепції, слід враховувати ясність вигляду і те, наскільки зрозумілою й промовистою буде сама пам'ятка. Якщо цього не вдасться досягнути – це додасть ще один трагедійний пласт до невичерпної печалі в серцях і умах українців по всьому світові, чийого життя так чи інакше торкнувся Голодомор 1932-1933 років.

Юлій та Лев Сінькевичі. „Краплі сліз на пшеничному полі".

Олександер Дяченко. „Зруйнована куля".

***Про автора:** Алла Роджерс – власник і директор Ґалерії Алли Роджерс, яка була заснована в 1990 році для показу сучасного мистецтва Европи і Америки. Ґалерія однією з перших почала виставляти наново відкрите мистецтво Східньої Европи та країн колишнього Радянського Союзу, була куратором сотні виставок і спонукала до творчих обмінів між американськими та східньоевропейськими художниками. А. Роджерс, художниця, нещодавно виставляла власні картини в Національному музеї образотворчого мистецтва України в Києві. Її ґалерія продовжує надавати допомогу колекціонерам у створенні колекцій та оцінюванні, а також пропонує консультації щодо культурного туризму. Адреса: Alla Rogers Gallery, 1054 31st St. NW Washington, DC 20007. Тел.: (202) 333-8595.*

Ляриса Курилас. Пояснювальна записка: пам'ятник жертвам Голодомору

Ляриса Курилас. „Поле пшениці".

Що американці знають про Україну? Якщо їм щось і відомо, то це те, що Україна була „хлібним кошиком Европи" – цей факт включено до підручників американських шкіл. Базуючись на цьому, головна скульптура проєкту представляє „Поле пшениці", висотою 1.8 метра, довжиною 9 метрів.

Скульптура змінюється від високого барельєфу з лівого краю до глибокого горельєфного заглиблення у правій стороні, що символізує перехід від достатнього урожаю до повної втрати хліба і трагедії Голодомору. Одночасно із зникненням пшениці при переході від високого барельєфу до глибокого горельєфу, літери напису „Голодомор 1932-1933" щораз більше виступають з поля стіни. Напис „Голодомор-геноцид в Україні" розміститься на вигнутій поверхні панелі з правого боку скульптури. Пропонований матеріял – бронза.

Близькість і висота скульптури дозволяє відвідувачам торкатись руками колосків і бронзового напису, що сприятиме налагодженню особистого контакту відвідувачів з Меморіялом.

Скульптура спочиває на ґранітному бордюрі клюмби, висотою пів метра. Конфігурація клюмби відповідає трикутній формі земельної ділянки комплексу. Клюмба засаджена вічнозеленим трав'яним покровом рослини. З метою максимального використання візуальних можливостей ділянки, орієнтація скульптури спрямована на головну вулицю.

Для додаткової візуальної ізоляції скорботного Меморіялу вздовж клюмби пропонується висадити ряд колоноподібних дерев европейського бука. Висота дорослих дерев 8-10 метрів добре корелює з трикутним будинком банку. Дані дерева мають особливий темно-багряний колір листя, який буде відповідним тлом для створення сумно-урочистого настрою Меморіялу.

Гілки дерев будуть приваблювати до місця Меморіялу в зимовий час. А в листопаді, у час щорічного відзначення Голодомору, листя цих дерев набуває чудового осіннього помаранчевого кольору. Ці дерева можна вважати зразковими для місця Меморіялу, вони повільно ростуть і живуть довго.

Розміщення Меморіялу на найширшому місці ділянки забезпечує досить площі для проведення громадських зібрань у дні відзначення Голодомору. З цією метою решта території ділянки довкола клюмби буде замощеною. Малюнок мощення передбачено абстрактно-геометричним, хоча у ньому буде віддалено вгадуватися мистецтво української вишивки.

Сьогодні влада України знову схиляється до того, щоб дивитися на Голодомор через призму російської пропаґанди. Тому цей меморіял повинен стати пригадкою про те, що злочини проти людства стають можливими, коли уряд байдуже спостерігає, як чиниться зло, замість того, щоб бити у дзвони.

Про автора: Архітект Ляриса Курилас („The Kurylas Studio") практикує у Вашінґтоні понад 25 років.

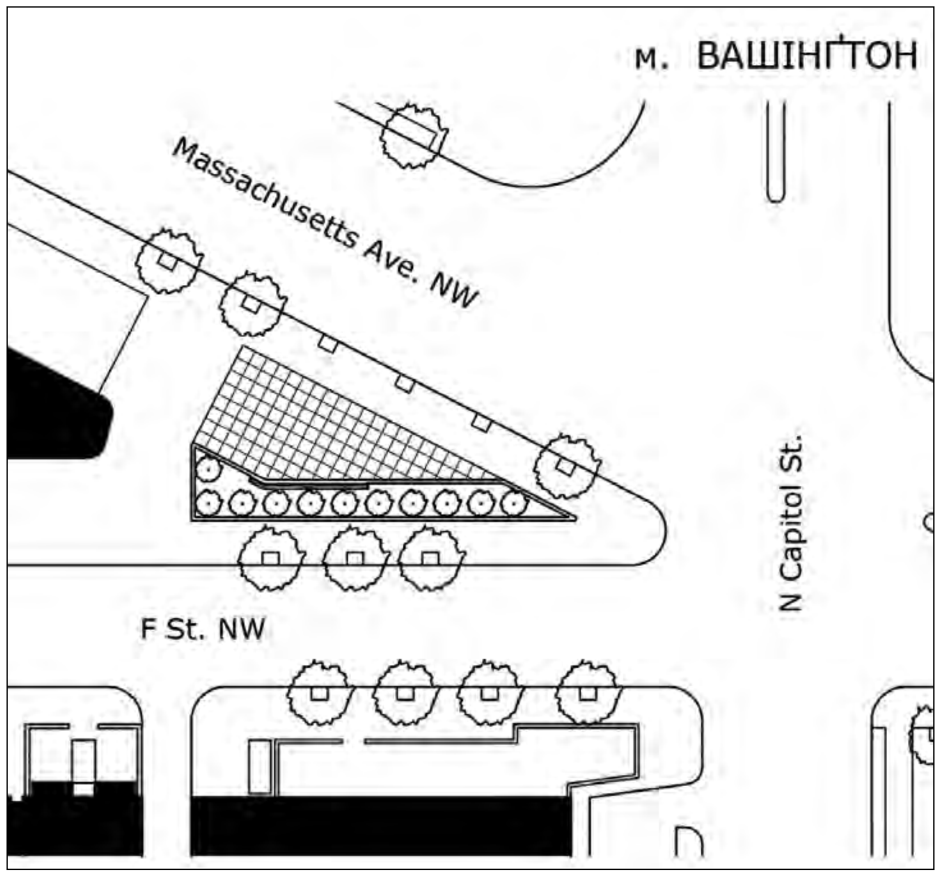
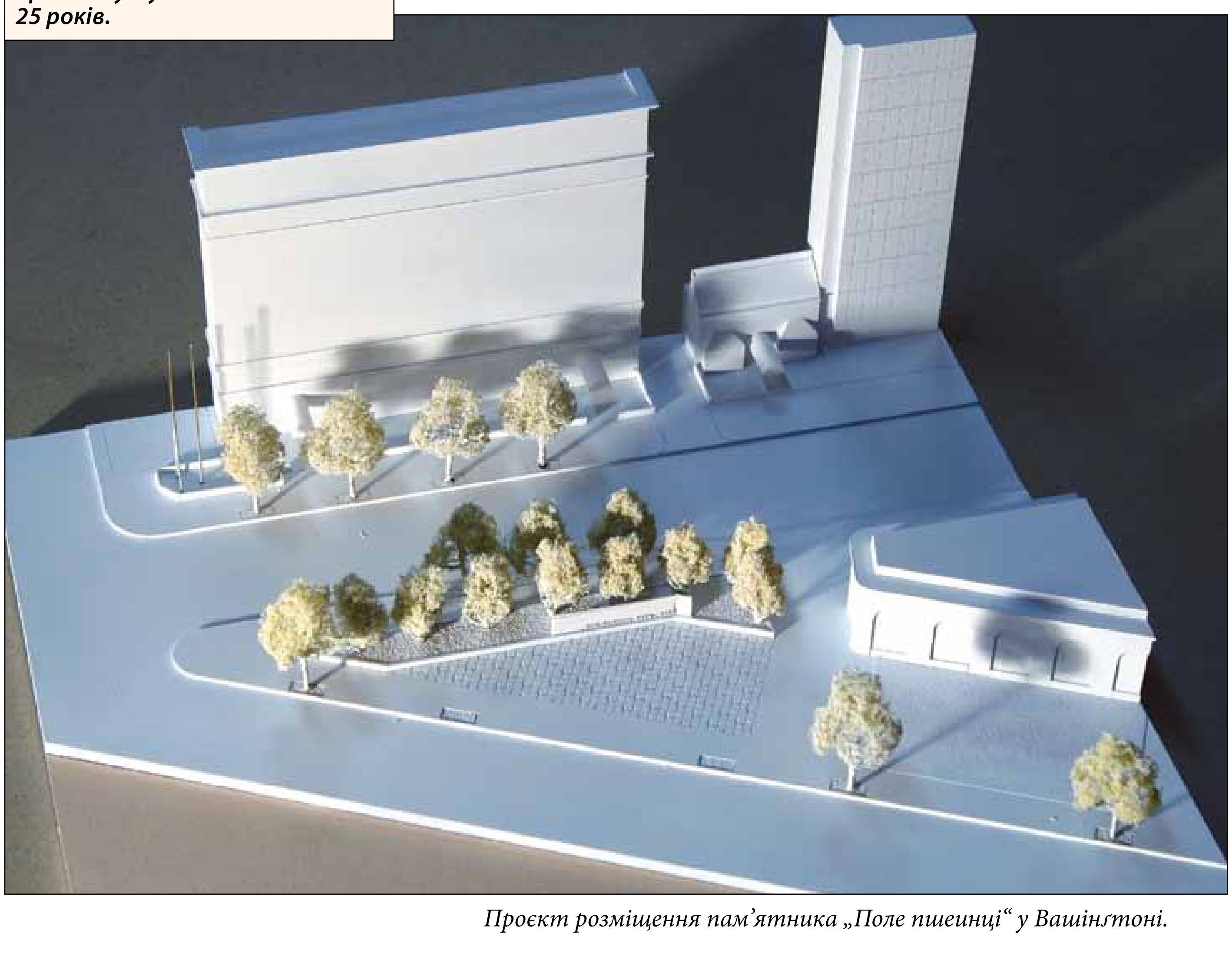
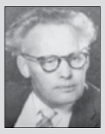

Схема розташування пам'ятника „Поле пшениці" у Вашінґтоні.

Проєкт розміщення пам'ятника „Поле пшеинці" у Вашінґтоні.

Вісті Фундації імені Івана Багряного

Січень 2011 року, ч. 125

Фундація ім. Івана Багряного приймає річну передплату газети „Літературна Україна" – 152 дол., журналів „Універсум" – 50 дол., „Бористен" – 50 дол. та „Березіль" – 60 дол. Належність можна вислати на адресу Фундації.

Спогади дочки Бориса Антоненка-Давидовича

При кінці минулого року вийшло в Києві ч. 9-10 журналу письменників України „Київ", коштом Фундації ім. Івана Багряного, яке містить публіцистику, поезію, прозу, народознавство, критику та мистецтво. В рубриці прози поміщено повість-спогади Ярини Голуб, дочки відомого українського письменника і громадського діяча, активного учасника дисидентського руху, духовного провідника і наставника шістдесятників Бориса Антоненка-Давидовича. Він є автором книг „Землею українською", „Смерть", „Печатка", „Крила Артема Летючого", „На довгій ниві", „Здалека і зблизька", „За ширмою", „Завищені оцінки", „Січ – Мати", „Як ми говоримо" та інших.

В 1930-их роках, коли в Україні розпочалися арешти української інтеліґенції, він, не чекаючи арешту, в лютому 1934 року вирушив до Алма-Ати, подалі від України. Там він працював літературним редактором у видавництві філії Московського державного видавництва „Казахстан" та викладав російську літературу на робітничому факультеті Гірничого інституту. Але його знайшли й там, і 2 січня 1935 року арештували, привезли в Київ, де судили як „запеклого українського націоналіста", бо він завжди і скрізь говорив українською мовою і був, мовляв, членом антирадянських організацій та займався контрреволюційною діяльністю. Після 10-річного ув'язнення його звільнили, але невдовзі знову арештували й заслали в Красноярський край. Після 22-ох років ув'язнення його звільнили.

Я. Голуб описує свої дитячі роки, коли арештували її батька, а пізніше й матір Наталю Карпенко, розповідає про окупацію Києва німцями, розстріли євреїв в Бабиному Яру та повернення „визволителів" в Київ. Нижче містимо розділ з книги Я. Голуб.

Сирота за живих батьків

Мама сказала мені, що ми підемо на зустріч з татом, бо він дуже хоче з нами побачитися, але його не відпускають додому, а нам дозволили до нього прийти. Раніше мені говорили, що тато мій у далеких мандрах. Я його майже не пам'ятала, лише іноді мені здавалося, що я пригадую, як він мене носить на руках і співає українських пісень „Стоїть гора високая, попід горою гай" чи „Ой, у полі жито копитами збито". Оце й усі враження від спілкування з батьком.

Ми з мамою прийшли до Лук'янівської в'язниці, і темним коридором нас привели до якоїсь маленької кімнати, розділеної на дві частини ґратами. Коли я побачила мого тата по той бік ґратів, я здивувалась і вигукнула:

– Татусь, чому тебе посадили в клітку?

Він усміхнувся, а мама заплакала.

Мені було три роки, коли батька вислали на 10 років до Сибіру.

У домі панувала тривога: мама з бабусею говорили про репресії, а я зрозуміла: моя мамуся боїться, що й її можуть заарештувати. Одного разу вона розповідала бабусі, як на якихось зборах у неї на роботі один співробітник сказав: „Ось серед нас дружина ворога народу!" – і показав на маму.

Мама працювала в артілі „Київський художник". Вона гарно малювала і говорила, що більшість колеґ їй заздрить. Цим вона пояснювала і репліку Пушкаря (я навіть запам'ятала його прізвище).

Після цього епізоду мама з бабусею часто говорили, що ночами людей забирає „чорний ворон", і мені він уявлявся страшною потворою, хоч я розуміла, що так називають спеціяльну машину, в якій приїздять по „ворогів народу".

Пам'ятаю зиму 1937-1938 років. Мені було п'ять років. Бабуся поїхала до Москви до доньки Галини. Мабуть, мама навмисне відрядила туди мою любу бабусю Нюсю, бо не хотіла, щоб вона була свідком її арешту, адже дружину „ворога народу" могли забрати будь-якої хвилини. Тож у цьому тяжкому очікуванні мамуся малювала панно для Палацу культури – там готувалися до Новорічної ялинки. Вдома вона малювала ескізи для розпису декорацій – ліс, запорошені снігом ялинки, під ними зайчики, білочки, лисички... Я милувалась її малюнками, а вона обіцяла мені, що на Новорічний ранок візьме мене з собою до Палацу культури й тоді я побачу справжні картини, намальовані за маминими ескізами.

Мамуся часто визирала у вікно, ніби перевіряючи, чи немає біля нашого будинку сторонніх людей, які цікавляться нашим життям: ми мешкали на першому поверсі, отже, з вулиці можна було зазирати до кімнати. Мамі ввижалося, що на протилежному боці вулиці прогулюється якийсь чоловік, який придивляється до наших вікон. Її неспокій перекидався на мене, і я розуміла, що по мою маму може приїхати „чорний ворон".

Мабуть, її друзі також знали, як страшно Наталії Карпенко залишатися самій. Коли смеркало, нас починали відвідувати знайомі – художники, співаки. Вони влаштовували музичні вечори: співали, грали на піяніні. Певно, друзі моєї мами хотіли засвідчити, що в цій квартирі немає нічого протизаконного: тут гуляють, співають, голосно розмовляють, сміються. На вулиці було чути, як весело в нас у кімнаті, а насправді це був бенкет під час чуми.

Я тоді цього не розуміла, просто раділа, що мамі не дають нудьгувати її друзі. Наші гості співали і хором, і окремо, адже в мами був чудовий голос. У молоді роки вона складала іспит до консерваторії, і їй сказали, що в неї кольоратурне сопрано. Вона співала арії з опер, дуетом з нею – якийсь оперний співак. Часто він виконував музичні твори під мамин акомпаніямент, гості їм аплодували. Полишати нас не поспішали, засиджувались далеко за північ.

Коли ж усі йшли, мамуся довго не лягала спати: ходила кімнатою, курила, не запалювала світла. Але якось тоді обійшлося, покищо по неї „чорний ворон" не приїздив.

На Новий рік ми з мамою пішли на свято до Палацу культури. Її зустрічали як дорогу гостю, запросили на найкращі місця у першому ряду. Мені клоун навіть дав подарунок – так близько ми сиділи! Все, здавалося, було добре, проте мамуся не могла заспокоїтися.

Невдовзі я захворіла, мабуть, на святі підхопила скарлатину. По мене приїхала швидка допомога, щоб забрати до лікарні (тоді ця хвороба вважалася дуже небезпечною, від неї діти навіть помирали). Але мама умовила санітарів залишити мене вдома, пообіцявши доглядати як слід.

І почалося нудне моє лікування. Не пригадую, скільки часу я лежала вдома, пила мікстуру, ковтала пігулки... Мамуся не відходила від мене і часто міряла температуру (мабуть, була високою, бо в мами наверталися сльози, коли вона дивилася на градусник). На той час було не до гостей і не до пісень. Ми лишилися наодинці перед страшним очікуванням „чорного ворона". Хоча мама нічого мені не говорила, я все добре розуміла. Щоправда, час від часу я непритомніла – ніби засинала, перебувала в напівзабутті. А коли розплющувала очі, не знала, що це було, тільки бачила маму, яка схилялася наді мною в сльозах. Так минуло кілька днів.

Аж ось однієї ночі я почула грюкіт у двері. До кімнати вдерлися незнайомі люди в формі. Вони нишпорили по кімнаті, ніби шукали когось... А мамуся кинулась до мене за параван і заридала, накривши мене своїм тілом.

– Ви не можете забрати мене, коли моя дівчинка помирає! – кричала вона, ридаючи. – Ви ж бачите, в якому стані дитина!

Я вдавала, що сплю, мені здавалося, якщо я розплющу очі й заплачу, буде ще гіркіше. Я вчинила так заради мамусі, розуміючи, як вона страждає. Нарешті дядько в формі схопив її й відтягнув від мене. Вона вже не кричала... Потім люди розповідали, що Наталю Карпенко непритомну віднесли на руках у „чорний ворон".

Я лежала нерухомо і дослухалась до голосів тих, хто здійснював обшук. Тільки й чути було: „Подивись там!", „Розкрий диван!" (я знала, що там лежать мамині малюнки і різні репродукції, напевно, їх тепер пошматують), „Шукай листи!" (це дістають папери з письмового столу).

– А що там за ширмою? – гукнув хтось. Параван рвучко відсунули й підійшли до мого ліжка.

У моєму дитячому куточку були іграшки – ляльки, ведмедик, маленьке ліжечко, іграшкова дзеркальна шафочка – моя гордість (я

(Закінчення на стор. 17)

Щиро дякуємо за підтримку!

Від часу появи попередньої сторінки Фундації прислали пожертви такі особи та організації: 300 дол. – **Українська Євангельська церква** в Юніоні, Ню-Джерзі, для журналу „Бористен"; 250 дол. – **Валентина Родак** (з них по 50 дол. в пам'ять її мами Євфросинії Літвінової та її довголітньої подруги Марії Романенко, друзів-однодумців Миколи Францужeнка, Віктора Педенка та прихильника журналу ОДУМ „Молода Україна" проф. Петра Одарченка); 250 дол. – **Осип Фіріщак** на передплату журналу „Бористен" для 12 осіб в Україні; 200 дол. – **Леонід Ліщина** в пам'ять Касіяна і Феодосії Ліщинів; по 100 дол. – **Олександер Полець** для трьох передплатників „Бористену" та на пресовий фонд, **Ірина Бікерстаф-Смик, Іван Юхименко** – на потреби українців в Миргороді, **Віктор Бабанський** – по 50 дол. для сиріт та на бюлетень „Наша Церква – Київський патріярхат" та **Ігор** і **Алла Черний** для сиріт Дніпропетровська на різдвяний подарунок; 50 кан. дол. – **Конґрес Українців Канади,** філія в Едмонтоні, для сиріт; по 55 дол. – **Ніна Квашинська** для сиріт та на бюлетень „Наша Церква – Київський патріярхат" та **Григорій Білоус** (з них 25 дол. для сиріт); по 50 дол. – **Лідія Таращук** та **Марія Андрусяк** – для сиріт; 30 дол. – **Олександер Стрільбецький** для сиріт, 25 дол. – **Люба Шевченко** для видавництва „Ганнуся" в Миргороді.

Управа Фундації щиро дякує всім жертводавцям й прохає і далі підтримувати Фундацію своїми пожертвами, щоб вона могла допомагати пресовим органам України, видавництвам та виданню книг на теми, що невідомі молодому поколінню України, та пересилання книжок, виданих діяспорою до бібліотек України.

Рівночасно пригадуємо членам Фундації не забувати присилати членські внески (25 дол. США). Осіб з Канади та інших країн просимо надсилати чеки, виписані в банках в долярах США, бо за розмін канадського чека банк бере 15 дол., а з інших країн – 30 дол.

Дописи і листи до Фундації ім. Івана Багряного, членські внески і пожертви просимо посилати на адресу:
Bahriany Foundation, 811 S. Roosevelt Ave., Arlington Heights, IL 60005 USA.
Сторінку редагує Олексій Коновал.

Нові голоси на літературному вечорі в Чикаґо

Учасники вечора в Українському Інституті Модерного Мистецтва (зліва): Анна Богонюк-Ґоляш, Валя Дудич-Лупеску, Майкл Берес, Ксеня Рихтицька, Джордж Вигінний, Аня Антонович-Меткауф, Соня Ярко.

ЧИКАҐО. – 6 листопада 2010 року в Українському Інституті Модерного Мистецтва (УІММ) відбувся літературний вечір „Українсько-американські письменники: нова ґенерація літературних голосів" („Ukrainian American Writers: New Generation of Literary Voices") , присвячений молодим авторам, котрі працюють у жанрах прози та драми, які пишуть англійською мовою та відчувають сильні зв'язки з українською культурою.

Зокрема учасниками вечора були Аня Антонович-Меткауф, Майкл Берес, Валя Дудич-Лупеску, Ксеня Рихтицька та Джордж Вигінний. Їх з-поміж інших авторів вибрали організаторки вечора Соня Арко і Анна Богонюк-Ґоляш. С. Арко – поет, викладає англійську літературу у Ґарпер-коледжі, А. Богонюк-Ґоляш читає курси в Ілинойському університеті в Чикаґо.

А. Богонюк-Ґоляш розпочала вечір теплою згадкою про минулорічну зустріч письменників і подякувала літературному комітетові Інституту, голові та членам УІММ за їхню підтримку. Відтак С. Арко представляла учасників вечора.

Першою виступила А. Антонович-Меткауф. Вона закінчила студії в Університеті МекҐіл в Монреалі і не тільки пише, але й малює. Недавно закінчила навчання в програмі образотворчого мистецтва в коледжі мистецтв Мериленд-інституту. Вона багато роз'їжджає по світі. Недавно перебувала на Багамських островах, де працювала у своїй мистецькій майстерні. Авторка прочитала свій твір „What To Do With an Incontinent Cat", який проілюструвала власною картиною. Вона пояснила, що кіт з її оповідання – не цілком літературна вигадка, а реальна тварина, що проживала в її хаті.

М. Берес здобув освіту в ділянці комп'ютерної науки, математики та літератури. Зараз проживає у штаті Мишиґен. Є автором книжок: „Sunstrike", „Grand Traverse", „Final Stroke" та „President's Nemesis". Його цікавить жанр кримінальної повісти. Він прочитав уривок зі своєї нової повісті „Waiting For Chernobyl". Як модель для головного героя послужило йому батькове життя. Цікавим, хоч і траґічним, було те життя. Батько М. Береса та його брат-близнюк народились в США, але дітьми переїхали в Україну. Батько опинився назад в Америці, а брат, що лишився в Україні, був засланий в Сибір, де загинув. М. Берес пише також оповідання, які друкуються у журналах.

В. Дудич-Лупеску народилась і здобувала освіту в Чикаґо. Закінчила університет ДеПол та здобула звання маґістра у Школі мистецтва. Викладала літературу у багатьох університетах метрополії Чикаґо. Крім писання, цікавить її також кінематографія. Вона є співавтором фільму „The Secret," якого дія проходить в українській околиці Чикаґо. Також вона заснувала літературний журнал „Conclave: A Journal of Character" і є членом ради директорів Асоціяції письменників Чикаґо (Chicago Writers Association).

В. Дудич-Лупеску прочитала уривок своєї нової повісті „The Silence of Trees", що з'явилася друком у жовтні минулого року. У прочитаному уривку героїня повісті та її коханий переживають драму під час Другої світової війни.

К. Рихтицька – авторка численних оповідань та віршів, що протягом років з'являлись у журналах „The Dalhousie Review", „Wisconsin Review", „The Literary Bohemian" та інших. Вона отримала звання маґістра у письменницькій програмі в Коламбія-коледжі в Чикаґо. У 2008 році була переможцем конкурсу „The Blue Mesa Review Fiction Contest".

Зараз молода письменниця готує до друку антологію оповідань „Crossing the Border". Героями оповідань є українці з України або з Америки. Провідною темою антології є перемоги героїв над особистими трагедіями і їхнє психічне виживання. Дія оповідань проходить в США, Україні та Греції.

Останньою точкою програми був уривок з драми „Secrets of the Forest". Автор драми Дж. Вигінний народився і виріс у Чикаґо, де закінчив школу українознавства. Він є випускник Стенфордського університету, де студіював драму та англійську літературу. Дж. написав драму як свою дипломну роботу.

Дія драми відбувається між часом німецької окупації Галичини та сучасністю. В ній є 13 персонажів, яких грає один і той же актор. Глядачі мали нагоду побачити, як Дж. Вигінний протягом 15 хвилин перевтілюється з одного персонажа в інший.

Присутні на вечорі гості мали нагоду переконатися, як українська традиція позначилася на стилі і тематиці прочитаних творів. Особливо сильно віддзеркалилася в них українська історія XX ст. а саме Голодомор 1932-1933 років, Друга світова війна та Чорнобильська трагедія.

Усіх зацікавлених цими літературними вечорами просимо відвідати веб-сторінку Інституту www.uima-art.org, де можна знайти інформацію про „Ukrainian American Voices". Можна також зв'язатися з нами через електронну адресу uawriters@gmail.com.

Соня Арко,
Анна Богонюк-Ґоляш

Спогади дочки...

(Закінчення зі стор. 16)

до неї складала різні ганчірочки). Міліціонер розкидав ногою всі ті іграшки й люто розчавив чоботом мій улюблений дзеркальний гардероб... Я спостерігала за цим, примруживши очі. Лежала, причаївшись, вдаючи, що сплю, хоча дуже хотілося плакати.

Нарешті всі пішли, я, здається, заснула, швидше за все – знепритомніла. Отямилась, вже коли знову почула голоси: біля мого ліжка стояли сусіди. Тітонька Дуня плакала, витираючи фартухом очі й носа. Інші перешіптувались, і до мене долинало: „Що ж тепер буде? Анна Павлівна (це моя бабуся) в Москві, треба негайно її викликати".

Я запитала слабким голосом: „Де моя мама?" – хоча добре пам'ятала, що сталося. Але мені було важливо, що скажуть дорослі, адже вони, мабуть, не наважаться розповісти мені правду. Так і вийшло. Тітка Дуня відповіла:

– Твоя мама пішла на базар і незабаром повернеться...

„Ось вона, брехня дорослих, – подумала я. – Відтепер мені всі казатимуть неправду. Але я ж то сама знаю, що сталося. Я навмисне говоритиму правду, щоб їм було соромно мене обдурювати". І я заперечила:

– Ні, я знаю: мою мамусю арештували, але вона ні в чому не винна, вона краща за всіх.

Раптом почулися гучні голоси, двері відчинилися, і з ношами зайшли санітари: мене забрали до лікарні.

ЗБОРИ 175 ВІДДІЛУ УНС
Неділя, 23 січня 2011 р.

Ворен, Миш. – Річні загальні збори 175 Відділу відбудуться в неділю, 23 січня 2011 р. о год. 1-ій по пол. в Українському Культурному Центрі,
2601 Ryan Rd., Warren, MI 48091.
По дальші інформації просимо телефонувати: (586) 757-8130

Відбувся з'їзд колишніх учнів Зальцбурзької гімназії

КЕРГОНКСОН, Ню-Йорк. – 10-12 вересня 2010 рокуна мальовничій оселі Союзівка відбувся з'їзд колишніх учнів української гімназії в Зальцбурґу, Австрія. На цей з'їзд приїхали колишні учні з дальших і ближчих міст США і Канади.

На жаль, чимраз менше приїзджає на з'їзд, тому на сходинах вирішено наступний з'їзд 19-21 вересня 2011 року на Союзівці скликати разом з з'їздом колишніх учнів Мітенвальдської гімназії.

Хоч цього року учасників було менше, проте приємно було зустрітися з подругами та друзями, провести разом гарний час та пригадати роки гімназії. Гарно про місто юності написала Марта Тарнавська:

Зальцбурґ, чудове місто!
Ох, неповторні це були роки!
Зальцбурґ, хто знає Зальцбурґ –
Найкраще
з кращих чужоземних міст.

Учасники з'їзду колишніх учнів Зальцбурзької гімназії.

В головному будинку Союзівки відбулася традиційна „Зальцбурська Ватра". Ведучими була Ева Гамерська-Сахарук з чоловіком Сергієм. В програмі також брали участь інші присутні. Це був традиційний вечір жартів, гумору та приємних споминів днів молодості шкільних днів. Під кінець були пісні до пізнього вечора.

Наступного дня відбулися ділові зібрання учасників в бібліотеці головного будинку. Сходини відкрив „Сяко" Кришталький.

Після прочитання протоколу з минулого з'їзду вибрали нову управу в такому складі: Любомир Лучанко – голова, Наталка Дума – заступниця, Іванка Білик – скарбник, С. Кришталький – дорадник. Під кінець С. Кришталький попросив до слова Л. Лучанка, який привітав учасників з'їзду і запевнив, що постарається, щоб наступний з'їзд був також успішний.

Опісля відбулися традиційний бенкет та забава під музичним керівництвом Славка Косева. Вечером провадили Е. Гамерська-Сахарук разом з чоловіком.

На другий день, в неділю, учасники з'їзду взяли участь у Службі Божій в церкві св. Тройці, яку відслужив о. Володимир Пісо. Після Служби Божої при співучасті о. Юрія Базилевського відслужили Панахиду за померлих професорів та учнів гімназії.

Наталка Дума

Відзначено 60-річчя осередку СУМ ім. 30 червня

Учасники відзначення 60-ліття осередку Спілки Української Молоді ім. 30 червня у Йонкерсі. Фото: Трейсі Куземчак

ЙОНКЕРС, Ню-Йорк. – 5 грудня 2010 року відбулося відзначення 60-ліття осередку Спілки Української Молоді (СУМ) ім. 30 червня у Йонкерсі.

Святкування почалося у церкві св. Архистратига Михаїла архиєрейською Службою Божою, яку відслужив Єпископ Стемфордської єпархії Павло Хомницький в асисті трьох отців, диякона і пароха о. Пилипа Віняра. Сумівці в одностроях зайняли передні лави в церкві.

Владика П. Хомницький виголосив зворушливу проповідь, пов'язану з історією осередку, і поблагословив осередкові прапори.

Після спільного фотографування в церкві всі перейшли до Дому СУМ на полуденок. 300 осіб у залі заслухали привіти і переглянули мистецьку програму.

На двох екранах були висвітлені прозірки і фільми, а на сцену виходили юнацтво і дружинники у відповідних строях до тексту, який написала і читала Оля Рудик.

10 вересня 1950 року в Йонкерсі було створено осередок СУМ ім. 30 червня.

Початки були тяжкі, але члени СУМ брали участь в демонстраціях проти російської комуністичної окупації, сповіщали світові про Голодомор, про вбивства і заслання невинних братів і сестер, котрі лишень прагнули справедливости і свободи. Від початку існування осередку створилися декламаторські і драматичні гуртки. Громада Йонкерсу та околиць підтримувала різноманітні програми. До драматичних і танцювальних виступів прилучилися музиканти – з'явилися мішана оркестра, мандоліновий ансамбль і капеля бандуристів.

У 1985 році було організовано рій суменят, для яких влаштовували цікаві вечірки й прогулянки.

Сумівці збирали, пакували і пересилали одяг, іграшки, книжки, медичне знаряддя, амбулянси та ліки до лікарень і сиротинців Тернополя. Спортовці боролись за першість у змаганнях.

„І ось, любі гості, дорогі віддані сумівці – подивіться на себе, на свою активність, на свою працю. Потішає нас бути свідками такої надзвичайної і великої події. Ви творили леґенди нашого відділу. З нашим досвідом і досягненнями ми виступаємо відважно й сміло на ще більші діла, готові до найвищої мети лицарських дій", – цими словами О. Рудик закінчила виступ.

Оля Рудик

В обороні української мови

ЛЬВІВ. – 1-2 жовтня 2010 року в Національному університеті „Львівська Політехніка" відбулася XI Міжнародна наукова конференція „Проблеми української термінології". Її ідейним гаслом служили слова Ліни Костенко: „Нації вмирають не від інфаркту. Спочатку їм відбирає мову".

Однією з обговорюваних на конференції проблем були принципи укладання термінологічних словників у різних галузях науки і техніки. Вони були розглянуті в кількох повідомленнях, зокрема в доповідях Богдана Рицаря, Леоніда Сніцарука, Романа Мисака, Софії Денисенко, Олега Бея, Ірини Микитки, Вікторії Базилевич, Степана Жуковського, Романа Кінаша у виступах інших учасників симпозіюму.

Другій нагальній проблемі української термінології була присвячена доповідь Володимира Козирського і Василя Шендеровського „Екстралінґвістичні перешкоди для українського назовництва" і торкалася запозичення чужоземних термінів. На погляд доповідачів, позитивних зрушень у цій справі немає, бо „систематичні і системні дії засобів масової дезінформації з руйнування української мови продовжуються в радіо і телебаченні. Слова, неподібні на російські, викидаються або оголошуються діялектними, застарілими, штучними і незрозумілими". І досі „благополуччя" вживають замість „добробут", „відправлятися" – замість „вирушати", „діючий" – замість дійовий, „корзина" – замість „кошик", „приймонна" – замість „приймальня", „протиріччя" – замість „суперечність", „економити" – замість „заощаджувати", „втрачати свідомість" – замість „непритомніти", „область" – замість „галузь", „ділянка". Тобто рідну мову „заступлено мовою чужою, лексично подібною, častoгусто з цілком відмінною семантикою".

Микола Зубков з Харківського університету наголосив на необхідності нормалізувати закінчення іменників чоловічого роду одними 2-ої відміни в родовому відмінку – -а (-я) та -у (-ю) згідно з правилами української мови. Кого, чого? – не аеродрому, а летовища, не балянсу, а рівноваги, не бурану, а хуртовини, не галстука, а краватки, не ґарнізону, а залоги, не руля, а керма, не приходу, а парафії, не горизонту, а крайнеба, не лозунґу, а гасла.

Андрій Медведів (Мінеаполіс) у виступі „Що ж таке термін?" зауважив, що нерідко нові технічні поняття утворюються шляхом метафоричного або метонімічного переносу, про що свідчать такі, наприклад, терміни з комп'ютерної техніки, як вірус, миша, вікно, Троянський кінь, логічна бомба, хробак, акула і т. д.

Промовець запропонував учасникам конференції визначити термінологічність низки військовоподібних лексичних одиниць у відомій поезії Л. Українки: „Слово, чому ти не твердая криця".

Мовознавець Людмила Туровська висловила думку, що терміни можуть мати емоційне забарвлення і як приклад подала уривок з поезії Л. Костенко:

І я не я, і ти мені не ти.
Скриплять садів
напнуті сухожилля,
Десь грає ніч на скрипці самоти.
Десь виє вовк
на нотах божевілля.
Бере голодну тугу як з ножа.
Дзвенять світів
обледенілі дзбани
І виє вовк. І вулиця чужа
В замет сміється
чорними зубами
І виє вовк, ночей моїх соліст...

В цьому поетичному уривку такі лексичні одиниці, як скрипка, ноти, дзвенять, соліст, грає, виє мають виразне стилістичне забарвлення, вони створюють певну музичну картину і входять до системи термінологічних понять, пов'язаних з музикою. Але чи можна їх назвати повноправними термінами?

Як відомо, значне число термінів в багатьох европейських мовах створювалось на основі використання грецьких та латинських лексичних одиниць або їх елементів (суфіксів, префексів, коренів). На цьому важливому питанні зупинились Тихон Лещук в повідомленні „Роля грецьких та латинських назв у створенні космічної термінології" та Любов Петрух в інформації „Кінцеві греко-латинські терміноелементи в „Українсько-латинсько-англійському енциклопедичному медичному словнику". Їхні дуже змістовні виступи були вислухані з великим зацікавленням.

Таке ж непідробне зацікавлення викликав виступ на заключному пленарному засіданні виступ молодого науковця зі Львова Тараса Берези, який розповів про створений ним „Перший українo-англійський – англо-український словник народної мудрости „Так кажуть".

Це унікальне зібрання відомих фразеологізмів, крилатих висловів, прислів'я та приказок, афоризмів, ідіом та метафор українською та англійською мовами. Усі вирази в словнику розподілені на чотири розділи (їжа, природа, фавна, людина), 40 категорій та 400 тематичних значень. Десять чудових малюнків передують кожному з чотирьох розділів, а в загальному в довіднику є 45 рисунків, які дуже вдало ілюструють різні групи слів та виразів.

Виданий у електронному варіянті, тобто на диску, словник дозволяє швидко знаходити потрібні слова та вирази, використовуючи алфавітний показчик, робити тематичні вправи українською та англійською мовами. Містить майже 30 тис. лексичних одиниць та виразів.

Міжнародна конференція „Проблеми української термінології" в Національному університеті „Львівська Політехніка" була проведена на високому науковому та організаційному рівні і стала ще одним кроком до поглибленого вивчення української мови.

Вищезгаданий словник „Так кажуть" в електронному варіянті можна придбати за 13 дол. (чеком або мані-ордером) за адресою: Andriy Medvediv, 13700 Valley View Rd., Apt. 249, Eden Prairie, MN 55344.

Андрій Медведів

Пригадали в селі давні звичаї

Вечорниці в селі Шибалині Тернопільської области.
Фото: Михайло Трусь

ШИБАЛИН, Тернопільська область. – 16 грудня вечорниці в Народному домі (організатор дійства – завідувач Народним домом Михайло Трусь) зібрали десятки талановитих аматорів сцени, працівників місцевої школи, дитячого садка, бібліотеки – справжніх шанувальників звичаїв та обрядів.

Святкування Різдва завжди складалося з вечорниць з радісними співами, танцями, жвавими іграми, забавами, смакуванням обрядових справ.

У залі, що перетворилася того вечора в затишну казково-чарівну українську світлицю, яка сяяла яскравими вишиванками, лунали обрядові й народні пісні, колядки у виконанні сільського хору під керівництвом Юрія Васенка.

Учасники дійства залюбки брали участь у конкурсах на знання давніх ужиткових предметів, народних звичаїв та обрядів, у тому числі зимових свят Катерини, Андрія, Варвари, Миколая та інших. Усім хотілося подарунків і щедрий Миколай, ролю якого виконував староста хору Василь Соляр, з ними не забарився.

Увагу присутніх привертала виставка старовинних вишивок – рушників, обрусів, народного одягу, давніх предмети домашнього вжитку.

Доповнювали експозицію старі різдвяно-новорічні листівки, журнали й книжки, зокрема „Збірник поезій Тараса Шевченка", виданий ще в 1884 році у львівській друкарні Ставропігійського інституту.

Тетяна Будар

На свято пограбували церкву УАПЦ

СМІЛА, Черкаська область. – У святкові дні було пограбовано церкву Різдва св. Івана Хрестителя Української Автокефальної Православної Церкви, де настоятелем є о. Михайло Шевчук. Замок на церкві зірвали, ікони, рушники поздирали з стін, у вівтарі зникли святі дари, чаша, дискос, семисвічник, дароносиця.

Будівлю церкви 22 жовтня 2000 року освятив Єпископ Черкаський і Кіровоградський УАПЦ Яків для тимчасового Богослужіння. Це сталося після того, як хатину своїх покійних батьків громаді віруючих подарувала жінка, котра живе в Котовську Одеської области.

Олександер Вівчарик

Церква Різдва св. Івана Хрестителя Української Автокефальної Православної Церкви у Смілі на Черкащині. Фото: Олександер Вівчарик

Парафія повернулася до УПЦ КП

Під час Служби Божої в мехедівській церкві.

МЕХЕДІВКА, Полтавська область. – 17 грудня 2010 року в селі відбулося освячення церкви, яка, згідно з волею парафіян, перейшла від Української Православної Церкви Московського Патріярхату до Української Православної Церкви Київського Патріярхату – після 20 років залежности від Москви.

Службу Божу на честь цього національно-релігійного свята на полтавських теренах відслужили Єпископ Полтавський і Кременчуцький Федір разом з благочинним Лохвицького району о. Георгієм Лобачевським, депутатом Лохвицької районної ради від Всеукраїнського об'єднання „Свобода" та іншими священиками церкви.

Олександер Панченко

Вертеп виготовили з бурштину

РІВНЕ. – Світова колекція вертепів поповнилася унікальним виробом – з сонячного бурштину. Презентовано цей витвір мистецтва у Рівненському музеї бурштину, де, власне, він і залишився експонатом поруч з „Пращуром", одним з найдавніших у світі бурштинових каменів, вік якого вимірюється мільйонами років.

Автором вертепу стала Галина Лемець, керівник громадського об'єднання „Український бурштиновий світ". Над створенням композиції працювало подружжя Ковалів, добре знаних майстрів обробки сонячних каменів. В цілому робота зайняла дев'ять місяців.

Євген Цимбалюк

Кожна деталь вертепу виготовлена з бурштину.

Св. Миколай живе в Карпатах

ПІСТИНЬ, Івано-Франківська область. – Українські діти вже знають, що св. Миколай живе в Карпатах, де має садибу у Косівському районі на території Національного природного парку „Гуцульщина". До нього можна написати листа за адресою: св. Миколаю, вул. Дружби, 84, Косів, Івано-Франківської области, 78600 Ukraine.

Наталя Якимишин розповідає про листування св. Миколая з дітьми.
Фото: Олександер Вівчарик

Св. Миколай приготував для чемних дітей повні мішки подарунків, а для пустунів – лише одну торбинку.

Торік понад 3,000 дітей вислали свої послання до св. Миколая. Він усім відповідає. На те він і святий. Віка Прокопенко з села Олексіївки Одеської области, наприклад, отримала від нього книгу, яку показувала наступного дня в четвертій клясі.

Мандруючи минулого літа Україною, я не відмовив собі в задоволенні побувати у св. Миколая. На жаль, він був, як мені пояснили, у відпустці (пізніше я довідався, що постійного св. Миколая тут немає, а з дітьми листуються за чергою місцеві мешканці). Усе ж я бачив кімнату, у який він пише листи, бачив подушку, під яку і йому 19 грудня чемні діти кладуть подарунки. Бачив його печатку, палицю, музей новорічних іграшок. І не лише сучасних, а й давніх.

Св. Миколай охоче відписує на листи і готує подарунки чемним дітям. Про це мене повідомила його помічниця Наталя Якимишин.

Олександер Вівчарик

Ліжко св. Миколая в Карпатах.

НОВИНИ ЛІТЕРАТУРИ І МИСТЕЦТВА

Музична п'єса виставлена у школі

ДІТРОЙТ. – 17 грудня, напередодні свята св. Миколая учні восьмої кляси Української католицької школи парафії Непорочного Зачаття приготували виставу музичної п'єси „Молитва до св. Миколая, або як козаки полонянок визволяли". Авторами та режисерами були Оля Новачинська і Рома Тобіянська.

Основним джерелом для п'єси стало життя українського суспільства в XVI-XVII ст. в загрозі від татарських яничар, український побут, ліричні та популярні пісні, танці та піратські вичини. Радником з питань вистави був д-р Сергій Пасічник.

Костюми для героїв п'єси виготовила Марічка Никифоряк-Нона. Над музичним оформленням працювали О. Новачинська, Р. Тобіянська і д-р Марко Фаріон, акомпаніювала вчителька Ірина Свитко.

За сюжетом, пізньої осені три дівчини мріяли про гуляння на весіллі у Марусі. Василина і Ярина збиралися стати дружками і надіялися, що їхні улюблені козаки повернуться з походу на весілля. Злі сили підступом полонили дівчат. Коли три козаки прийшли на ярмарок, щоб купити харчів для військового походу, ангел дав їм важливу вістку з неба про викрадених дівчат і вказав дорогу. Тим часом події перейшли на турецьку бриґантину „Шикидим", де дівчата-полонянки, вдаючись до хитрощів під час танців з турками, заховали стерно корабля, мапу та бінокль. Св. Миколай привів козаків, щоб визволити полонянок.

Особливістю п'єси було поєднання українських козаків та турецьких поневолювачів в образі знаних з американських фільмів піратів Карібського моря. В п'єсі панував дух бадьорости та віри в краще майбутнє.

В кінці вистави слово подяки висловив о. Даниїл Чайковський, адміністратор шкіл парафії Непорочного Зачаття.

о. Даниїл Чайковський

Полонянки на турецькому кораблі.

Камерний концерт в пам'ять Петра Чайковського

КАМ'ЯНКА, Черкаська область. – 5 грудня 2010 року в залі історико-культурного заповідника Олександра Пушкіна (поет перебував тут у 1820-1822 роках) і Петра Чайковського було відзначено концертом 10-річчя камерного ансамблю, який створив директор місцевої музичної школи Валерій Волков.

Невеличке, в зелені садів містечко Кам'янка береже пам'ять про великого композитора, який впродовж 28 років приїздив сюди до сестри Олександри Давидової. Він написав тут понад 30 творів, зокрема „Лебедине озеро" й „Пори року".

На концерті звучала відома музика П. Чайковського, Йогана Баха, Антоніо Вівальді та інших композиторів. Керує цим ансамблем Тетяна Голуб, у ньому грають екскурсовод Алла Єфремцева, працівниця музею Таміла Чупак та інші.

На святкуванні присутні почули у виконанні солістки А. Єфремцевої „Моління" П. Чайковського, музику Іллі Резніка, Дмитра Шостаковича, музичні доробки місцевої авторки Тетяни Войцехівської.

В. Волков виконав свій твір „Бабине літо" разом з солісткою А. Єфремцевою.

Олександер Костирко

Виступає камерний ансамбль з Кам'янки.
Фото: Олександер Костирко

Радує співом капеля „Боян"

БЕРЕЖАНИ, Тернопільська область. – У районному будинку народної творчости 5 грудня 2010 року з успіхом пройшов звітний концерт народної аматорської хорової капелі „Боян" під керівництвом хормайстра та головного дириґента Юрія Васенка. На пісенне свято „Допоки душа наша любить, співає, допоки ще хочеться жить!" завітали численні бережанці та гості міста. У репертуарі капелі „Боян", якій виповнилося 118 років – десятки народних, духовних, сучасних українських пісень. Під час творчого звіту артисти (у складі капелі їх було 29) чудово виконали 14 творів Григорія Давидовського, Антоніо Лотті (дириґувала Олена Бермеш), Олександра Архангельського та Дениса Січинського.

Другий відділ концерту відкрило жіноче вокальне тріо у складі Олесі Дулеби, Олени Михайлишин і Наталії Микитюк з лемківською народною піснею „Як я си заспівам". Гарно співали квартети у складі Ігоря Семенова, Назара Соколовського, Віталія Тарнавського та Богдана Тригуби, а також О. Дулеби, О. Бермеш, Вікторії Уланової й Н. Микитюк. Був також третій відділ концерту.

Учасники капелі минулого року побували на 11-му Міжнародному фестивалі-ярмарку „Гуцульська бриндзя" в Рахові на Закарпатті. Надовго запам'ятались їм видовищні дійства в урочищі Буркут, де палала вівчарська ватра, нагороджували найкращих вівчарів, виступали професійні й самодіяльні артисти.

У січні на капелю чекає традиційний фестиваль „Велика коляда" у Львові, на який капеля уже має запрошення, творчий звіт в Тернополі та інші концерти.

Тетяна Будар

Виступає народна аматорська хорова капеля „Боян". *Фото: Надія Голод*

НОВІ ВИДАННЯ

Василь Симоненко – з нами

Василь Симоненко. Вибрані твори. Упорядники Анатолій Ткаченко, Дана Ткаченко. Вступне слово Ростислава Семкова, передмова Євгена Сверстюка. Київ: „Смолоскип“, 2010. 852 стор., 16 стор. іл. (Серія „Шістдесятники“).

Якби життя Василя Симоненка не перервалося так трагічно, ми мали б талант неймовірно потужної сили. Сьогодні ж можемо тільки з сумом констатувати, що як прозаїк він тільки починався, як драматург встиг ледве позначити свою тему, а в поетичній творчості ледве прохопився верлібром.

Після смерти поета влада намагалася або представити його як вірного ідеалам партії публіциста, або й зовсім замовчати його творчість, обмежити його вихід до широкого читача.

Тому довгий час ми не мали пристійно виданих творів поета, хоч спроби й робилися. У 2004 році у Черкасах видали двотомову збірку творів, а в Києві Володимир Костюченко упорядкував збірку вибраних творів В. Симоненка під назвою „На схрещених мечах“.

У видавництві „Смолоскип“, що свого часу носило ім'я В. Симоненка, в 2005 році з'явилася збірка статтей і матеріялів, присвячених поетові, під назвою „З матір'ю на самоті“.

А вже тепер читачі отримали ретельно відібрані й належно прокоментовані „Вибрані твори“ В. Симоненка. Шістдесятників сьогодні оцінюють і переоцінюють, то цілком пояснюючи їхню появу і феномен історичними та політичними чинниками, то намагаючись вирвати зі звичного контексту. Висловлена упорядником застoрога щодо „іконізації“ не примарна.

Упорядники дозволили собі рідкісну розкіш — іти „хронологічно за рухом тексту“, ретельно той рух відстежуючи, вносячи корективи у попередні відхилення від висхідної магістралі. Тепер за прокладеними доріжками можуть ступати і читачі, і дослідники. Реконструкція творчої робітні автора показує нам і еволюцію його художньої вправности, і спроби експериментування, і увагу до форми. Зокрема упорядники слушно привертають увагу читачів до спроби В. Симоненка створити вінок сонетів (втілений у триптиху „Русь“), віднаходять для нас верліброві замальовки, що потім перетворюються на клясичний, з огляду на версифікацію, вірш, роблять низку інших цікавих спостережень, від яких виграє насамперед текст у його сьогоднішньому прочитанні.

Безперечним досягненням можна вважати і слушне відокремлення пародій від віршованої публіцистики, і розставлення смислових акцентів у кількох раніше спотворених редаґуванням віршах. Що вже говорити, якщо текстів, у яких виправлено помилки та відхилення, уточнена дата написання – переважна більшість, і це стосується не тільки поетичних творів, а й прози і навіть епістолярію. Деякі тексти до цього були надруковані тільки на шпальтах газет, а близько 20 поезій узагалі вперше бачать читача.

Здається, тільки тепер В. Симоненко почав говорити до нас так, наче не було до того редаґування радянських видавців, самоцензурування і видавничого поспіху. Євген Сверстюк у передмові зазначає: „Багато щирих і добрих рук збирали його рукописи. Багато злих і колючих очей промацували його слово. Та праця добрих завжди переважить“. Так само варто відзначити й унікальні ілюстрації.

Власне, він тільки ступав на свою дорогу, але його нестримну ходу перервали. Однак, ті, хто стояли поруч, встигли помітити той рух, підхопити його. Микола Вінграновський із щемом говорив про його „найдовшу у світі дорогу“, коли „за душею… правди стоїть Україна“. І Борис Олійник називав його людиною, „у якої дорога не закінчиться“.

Вірші-присвяти поетові, а також спогади та есеї Івана Світличного, Василя Стуса, Є. Сверстюка, Івана Драча та Івана Дзюби, Євгена Дудара та інших читач знайде у додатках до „Вибраного“.

Значно доповнює і додає академізму „Вибраним творам“ ретельна бібліографія, вочевидь, найповніша з усіх дотеперішніх. Директор „Смолоскипа“ Ростислав Семків з приводу видання сказав: „Машина охранки ковтнула поета, проте не змогла поховати його вірші — вони повернулися до нас у 1990-ті й повертаються зараз. Ще одним кроком такого повернення є і ця книжка“.

Обірвався творчий шлях В. Симоненка не на найвищій ноті, однак, те, що встиг висловити поет, те, як прозвучало його слово, сьогодні заслуговує на уважне, вдумливе прочитання. І добре, якщо зерно впаде на вдячний ґрунт, якщо ми навчимося у поета „шукати в кожнім людськім слові потаємний і великий зміст“.

Олена Рибка,
Київ

Покликання – розганяти хмари

Оксана Драй-Хмара. „Промінь крізь хмари“. Збірка поезій. Передмова Наталі Ксьондзик. – Київ: Смолоскип, 2010. 96 стор.

„Промінь крізь хмари” – не просто книжка, це зворушлива скринька зі старими фотографіями, спогадами про поета-неоклясика Михайла Драй-Хмару та своєрідними щоденниковими віршами доньки, Оксани Драй-Хмари. Навіть стилізація під гербарій на обкладинці нагадує про старовинні родинні альбоми, де серед світлин можна знайти бозна-коли закладений листок і разом з його гіркуватим запахом згадати цілий епізод з минулого. Вочевидь, поетично-мемуарна книжка до цього чудово надається, особливо, коли зважити на імпресіоністичність спогадів дочки.

Пам'ять хапається за речі з рідного київського помешкання на Садовій вулиці: мармуровий камін, біля якого „татуньо” вечорами любив розповідати про своє дитинство у батьківській садибі в Малих Канівцях, балкон з посадженими батьком вербенами і левконіями, пейзажі Василя Кричевського, величезна бібліотека, глобус, яким вони „мандрували” світом, іграшки.

О. Драй-Хмара народилася 1925 року, а вже 1935-го стався той фатальний арешт її батька (звинувачення у націоналізмі), тому з наступних років – лише кілька листів. Поряд із дуже по-дитячому світлими згадками завжди присутня тривога, вона була органічно властива тому часові, коли за майстерний український сонет можна було чекати уночі „гостей”.

Отож не дивно, що перший вірш О. Драй-Хмари, написаний, коли їй було п'ять років, не зовсім про Діда Мороза: „Багато янголів в небі літає, Та багато народу в тюрмах страждає“.

І хоча це був ще період, коли за святковою вишитою скатертиною у вітальні збиралися Грінченки, Зерови, Филиповичі, Дорошкевичі, Вериківські, і маленька Оксана могла нарахувати близько 30 тортів, та вже за якихось кілька років вона читала гастрономічні марення батька, який вмирав від голоду на Колимі.

Артистична атмосфера її дому (батько – поет, мати – художниця) сприяла розвиткові власних талантів: з дитинства вчилася вона німецької мови, від семи років – у музичній школі при консерваторії у професора Костянтина Михайлова, а вдома на неї завжди чекав розкішний друг – рояль, весільний подарунок материного діда, батька Ніни Драй-Хмари (Длугопільської).

Потім її життя складалося досить передбачувано – як для дитини „ворога народу”: арешт матері, заслання до Башкирії, перебування у тітки в Києві, повернення матері після смерти батька (1939 рік). А далі – рятівна еміґрація. Спочатку, протягом 1942-1945 років, дівчина навчалася в консерваторії при Карловому університеті в Празі. По її закінченні разом з мамою переїхала спочатку до Німеччини, потім – до Бельгії і, зрештою, до США, вчилася в різних університетах, зокрема в Сорбонні. Нині мешкає у Ню-Йорку.

Вірші О. Драй-Хмари, що ввійшли до збірки – це романтичні юнацькі спроби 1933-1946 років. Серед них можна знайти й альбомні – присвячені подрузі Оксані Старицькій-Стешенко, й імпульсивний, але стрункий сонет, і щемливий „плач” за батьком, і власний, вже більш вироблений голос: „… Місяць – серп загострений – ріже / чорні рожі; / Серпень – перстень зламаний над / листвою арк”. Як частини мозаїки вибудовують вони емоційну картину життя родини Драй-Хмар, яким ніби на роду написано розганяти хмари.

Дуже важливими є також нотатки і про батькові переклади: „Татуньо був талановитим перекладачем. Він знав 19 мов і залишив цілу низку чудових перекладів. Особливо він любив „Божественну комедію” Данте, яку він перекладав протягом двох років (1933-1935). Літо 1935 року татуньо провів у Києві, часто зустрічався з Рильським і читав йому свій переклад Данте. „Божественна комедія” була сконфіскована енкаведистами під час вересневого арешту батька, хоча у протоколі забраних паперів і книжок вона не була згадана“.

Цікаво, чи хоча б один твір зберігся на архівних полицях Служби безпеки? Чи ще десь? Про це все ми можемо тільки здогадуватися. А такі спогади – це той масив текстів, які живуть на родинних деревах дуже довго.

Юлія Стахівська,
Київ

До дня народження Василя Симоненка

8 січня 1935 року в селі Біївці Лубенського району на Полтавщині народився український поет і журналіст, діяч українського руху опору, „шістдесятник“ Василь Симоненко. В пам'ять про нього Національний банк України випустив у 2008 році монету, а державне підприємство „Укрпошта“ випустило у 2010 році пропам'ятний конверт, який надіслала до „Свободи“ лікар Лідія Пашкевич з Черкас. Праворуч – монета і фраґмент конверта.

Редакція „Свободи" не відповідає за мову і зміст платних оголошень, які вміщуються в тижневику

БРАТСТВО КОЛ. ВОЯКІВ 1. УД УНА
СТАНИЦЯ НЮ-ЙОРК

ділиться з побратимами і нашими
друзями сумною вісткою, що
в суботу, 25 грудня 2010 р.
відійшов у вічність
дорогий нам Побратим

СВ. П.

ХОР. МАР'ЯН ЦЬОЛКО

старшина штабу 1. Української Дивізії УНА
нар. 9 серпня 1924 р. в Тернополі.

ПАНАХИДА відбулася в середу, 29 грудня 2010 р.
в похоронному заведенні в Кліфтоні, Н. Дж.,
а похорон 30 грудня 2010 р.
на цвинтарі св. Андрія Первозваного
в Савт Бавнд Бруку, Н. Дж.

Пам'ять про цього чесного вояка
1. Української Дивізії УНА
нашого незабутнього побратима
та активного члена Станиці Ню-Йорк
буде з нами назавжди.

Горем опечаленим
Вельмишановній дружині пані Надії,
доньці Наталці, синові Яремі
та всій родині
висловлює щирі співчуття

членство і Управа Станиці Ню-Йорк.

Вічна Йому пам'ять!

Ділимося сумною вісткою, що в неділю, 2 січня 2011 р.
відійшла у вічність наша найдорожча
МАМА, БАБЦЯ, ПРАБАБЦЯ і СЕСТРА

СВ. П.

ТАНЯ ПАШ

з дому ХУХРА

нар. 30 січня 1930 р. у Волчищовичах, Україна.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися 5 січня 2011 р. в Українській католицькій церкві Пресвятої Трійці в Кергонксоні, а відтак на цвинтарі св. Андрія у Boundbrook, NJ.

В глибокому смутку залишилися:

доньки	– ЗІНЯ СТЕЦИК з мужем ОЛЕГОМ
	– МАРТА ЦЮВАНИК з мужем ЮРІЄМ
внуки	– СОФІЙКА КРОЗІЄР з мужем ДЖАНОМ
	– ОЛЕСЬ СТЕЦИК
	– РОМАН СТЕЦИК
	– ХРИСТЯ ЦЮВАНИК
	– НАТАЛЯ ЦЮВАНИК
правнуки	– АЛЕКСАНДЕР КРОЗІЄР
	– МАРКІЯН КРОЗІЄР
сестра	– ІРЕНА СОЛЬЧАНИК
брат	– ЮРІЙ ХУХРА з дружиною ІРЕНОЮ

та ближча і дальша родина в Америці, Канаді й Україні.

Вічна Її пам'ять!

В ПЕРШУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ

СВ. П.

ТАМАРИ ВІТКОВИЦЬКОЇ

з БАЧИНСЬКИХ

були відправлені Літургія та Панахида
3-го січня 2011 р.
в Українському католицькому соборі Пресвятої Родини
у Вашінґтоні, Д.К.

У глибокому смутку: Ігор Вітковицький – муж
Дана Вітковицька – дочка
Христина і Аманда – внучки з родинами
ближча і дальша родина

Вічна Її пам'ять!

Ділимося сумною вісткою, що 12 грудня 2010 р.,
на 87 році життя відійшла у вічність найдорожча
ЖІНКА, МАМА, БАБА і ПРАБАБА

СВ. П.

БОГДАННА БЕРЕЖАНСЬКА

з дому ДАНИЛІВ

Похорон відбувся 16 грудня 2010 р. у Вотервліт, Н. Й.

Горем прибиті:

муж	– Михайло
доньки	– Евгенія Дрочак з чоловіком Іваном
	– Люба Морін з чоловіком Річ
сини	– Стефан Бережанський з дружиною Ірою
	– Богдан Бережанський з дружиною Роксоляною
внуки	– Тарас, Таня Дрочак, Джонатан і Стефані Вайтлі, Михайло і Адріян Бережанські, Джаш з дружиною Меґан, Дженіфер Бережанський
правнуки	– Адріяна, Ейден, Тіґен Бережанський Тайлер Вайтлі
сестра	– Люба Мокей
брат	– Мирон Данилів з дружиною Ядвіґою

Вічна Її пам'ять!

В пам'ять Покійної можна складати пожертви
на Children of Chornobyl or charity of choice.

За мову і зміст посмертних оголошень і подяк редакція не відповідає

У глибокому смутку повідомляємо,
що в суботу, 11 грудня 2010 р., відійшла у вічність
наша найдорожча ДРУЖИНА, МАМА,
БАБЦЯ, ДОНЬКА, СЕСТРА і ТЕТА

СВ. П.

ДАРІЯ А. СЕНИК

з дому СИРОТЮК

нар. 7 серпня 1936 р. у Львові

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися в четвер, 16 грудня 2010 р., в Українській католицькій церкві св. Йосафата в Трентоні, Н. Дж.

Залишені в глибокому смутку:

муж – ІГОР
дочка – ІРЕНА КОЙРА з мужем РОБЕРТОМ і синами ХРИСТОФОРОМ, МИХАЙЛОМ і МИКОЛОЮ
дочка – МАРТА ҐРЕЙС з донями ТАНЕЮ і ЛЯРИСОЮ
мама – ГАЛЯ СИРОТЮК
сестра – ОРИСЯ ОХРИМОВИЧ з синами АНДРІЄМ і ЮЛІЯНОМ і з дочкою ХРИСТИНОЮ
брат – ЕВГЕН СИРОТЮК з дружиною СТЕФОЮ з синами ЮРІЄМ і ДАНИЛОМ і дочкою НАТАЛЕЮ
діти покійного шваґра
– РОМАН і НАТАЛКА СЕНИК

Вічна Її пам'ять!

Ділимося сумною вісткою, що в суботу,
25 грудня 2010 р., на 81-му році життя відійшла
у вічність у Мидл Вилич, Н. Й. після тяжкої недуги,
заосмотрена Найсвятішими Тайнами
наша найдорожча
ДРУЖИНА, МАТИ, БАБУНЯ і СЕСТРА

СВ. П.

ОРИСЯ ЛАБА

з дому РОВДИЧ

нар. 9 грудня 1930 р. в Старому Самборі в Україні.

ПАНАХИДА була відправлена у вівторок, 28 грудня в похоронному заведенні Волш-Ля Белла, Вудгейвен, Н. Й.

Похоронна відправа відбулася в середу, 29 грудня в Українській католицькій церкві св. Покрови Божої Матері в Озон Парк, Н. Й. Покійна спочила на цвинтарі св. Духа, в Гемптонбурґу, Н. Й.

Залишені в глибокому смутку:

муж – МИКОЛА
син – МИКОЛА мол. з дружиною ЯРОСЛАВОЮ і дочками АЛЕКСОЮ і ЛЯРИСОЮ
син – БОГДАН
брат – СВЯТОСЛАВ РОВДИЧ з родиною
родини – ЖАГРАЙ, РОВЕНКО, СКАЛЬСЬКІ і БАЛДИС

Вічна Її пам'ять!

У 40-ий день відходу у Божу вічність

СВ. П.

Марусі Іванни Вірщук

з дому Повалячек

відбудуться БОГОСЛУЖІННЯ і ПАНАХИДИ
у рідному Стрию і по парафіях прибраної землі - Америки.

Прилинув вірш від Еви Яцкевич-Пиців, приятельки з рідного Стрия:

*В центрі Маруся Повалячек,
зліва поетеса панна Ева Яцкевич
а справа також вірна приятелька.
Молодиці на Проминаді Стрийського „Корзо"...*

*Загасла свічечка життя
У Марусі дорогої
Не догорівши до кінця
Наказом вищим – її долі.*

*Миттю жахлива смерть скосила
Жорстоким ударом міцним
Прекрасну Маму, Бабцю милу
Забрала любячій сім'ї.*

*Смерть є безжалісна ілюзія:
Чола ні вух, очей не має
Не бачить сліз, ридань не чує
Які по собі залишає.*

*В двобій – не стати їй з ніким...
Ніхто її не переможе,
А ми є на шляху її
Лиш – тимчасово перехожі.*

*Марусі пам'ять збережемо
Як взір чеснот і доброти
Гуманної зичливості
І благодатної душі.*

*Просимо Бозіньку кохану
Щоби відкрила свої брами
І приняла її в опіку
Під своє крило – навіки.*

Ева Пиців

„ Нехай земля Їй стане пухом"із перекладом із лятини.

Вічна Її пам'ять поміж нами із вічною ласкою у Царстві Небесному!